

Tegevusaruanne 2011

I SISSEJUHATUS

Eesti Maaomavalitsuste Liit (EMOL või Liit) on kohaliku omavalitsuse üksuste vabatahtlik üleriigiline liit, mille eesmärk on ühistegevuse kaudu kohaliku omavalitsuse üldisele arengule kaasaaitamine, oma liikmete esindamine ja nende ühiste huvide kaitsmine, samuti liikmete koostöö edendamine ja liikmetele seadusega ettenähtud ülesannete paremaks täitmiseks võimaluste loomine.

EMOL loodi 20. novembril 1921. aastal ja tema tegevus taastati 1990. aastal.

EMOLi ülesanneteks on kaasa aidata omavalitsusliku haldussüsteemi arendamisele ja tugevdamisele demokraatia ning võimu detsentraliseerimise põhimõtete alusel, lähtudes elanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades kohaliku omavalitsuse üksuste arengu iseärasusi, korraldada ja edendada kohaliku omavalitsuse üksuste ja maakondlike omavalitsusliitude vahelist koostööd ja ühistegevust.

Alates 2004. aastast on liidul iseseisev büroo, mis moodustati Eesti Omavalitsusliitude Ühenduse büroo töötajate baasil, kinnitati ametisse büroo tegevdirektor ning raamatupidaja. EMOLi tegutsemise aluseks on kohaliku omavalitsuse üksuste liitude seadus, EMOLi põhikirja ja Maapäeva otsused.

EMOLi põhikirja järgi korraldab juhatuse ja volikogu tööd, kutsub kokku ja juhatab nende koosolekuid liidu esimees ning esindab neid ja liitu vajadusel teiste isikute ees. Esimehe äraolekul asendab teda aseesimees.

Liidu täitev-korraldavat tegevust ja jooksvat asjaajamist korraldab Eesti Maaomavalitsuste Liidu büroo, mida juhib tegevdirektor.

Büroo tegevuse aluseks on EMOLi juhatuse poolt kinnitatud büroo tegevusjuhised ja juhtorganite otsused. EMOLi volikogu poolt kinnitatakse EMOLi teenistujate koosseis, ametinimetused, ametikohtade arv, palgaastmed ja palgamäärad. Töötajatel on ametijuhendid.

2011. a oli büroos 8 teenistujat – tegevdirektor, õigusnõunik, nõunik, rahandusnõunik, haridus- ja kultuurinõunik, sotsiaalnõunik, välissuhete nõunik ja raamatupidaja (osalise tööajaga).

II LIIKMESKOND

2011. aasta alguse seisuga oli EMOLi liikmeteks 136 valda. Aasta jooksul lahkusid liidust kokku 5 valda: Mooste vald, Vihula vald, Kadrina vald, Misso ja Urvaste vald. Aasta lõpuks oli 131 liiget.

Liikmemaks

Tulenevalt ülemaailmsest majanduskriisist pidas EMOLi juhatus, volikogu ja 2009. a Maapäev mõistlikuks liikmemaksu aluste rakendamine külmutada. Alates 2009. aastast pole liikmemaksu muudetud ning ka aastal 2011 kehtis liikmemaks 2009. aasta tasemel.

2011. aasta Maapäeval aga leiti, et arvestades 2012. aasta majandusprognoose, liikmete tulude tunduvalt aeglasemat kasvu võrreldes majanduse buumiperioodiga ja Maapäeva arutelu ning pidades silmas Eesti Maaomavalitsuste Liidu vajadust säilitada liidu võimekus ja ellu viia Maapäeval vastu võetud liidu tegevuskava 2011–2014,

Maapäev otsustab:

1. *Taastada 08.05.2009 Maapäeva poolt vastu võetud liikmemaksu aluste otsuse toimimine.*
2. *Muuta 08.05.2009 Maapäeva otsuse punkti 4.1 ja kehtestada see järgmises sõnastuses:*

1.1 Kehtestada üleminekuperioodiks liikmemaksude ühtlustamise piirkoefitsiendid aastate lõikes

1.1.1 2012. aasta – 1,025

1.1.2 2013. aasta – 1,05

1.1.3 2014. aasta – 1,075

1.1.4 Alates aastast 2015. kuni liikmemaksude ühtlustumiseni – 1,1

Personalikulude vähendamise ja kokkuhoiduga ning erinevate projektide oskusliku administreerimisega oleme suutnud finantseerida uusi projekte ja konverentse.

III Liikmete huvide kaitse

2011. aastal jätkasid EMOLi esindajad osalemist erinevates töörühmades ja komisjonides nii rahanduse, keskkonnakaitse, sotsiaalhoolekande, hariduse kui ka muudes valdkondades. Erinevate komisjonide, töörühmade ja büroo teenistujate töö tulemusel on antud märgatavad panused õigusaktide väljatöötamise ja muutmise protsessis.

Õigusaktide eelnõude menetlemise käigus kohalike omavalitsuste huvide kaitsmine ja seisukohtade esitamine enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist toimub põhiliselt eelnõude kooskõlastamise (või vajadusel mittekooskõlastamise) käigus e-õiguse, alates aprillist 2011 eelnõude infosüsteemi (EIS) vahendusel. 2011. aastal menetleti üle 600 eelnõu (seadused, Vabariigi Valitsuse ja ministrite õigusaktid), neist omavalitsuste tegevust otseselt puudutavaid hinnanguliselt üle 150.

Kõik eelnõud vaadatakse läbi ja neist otseselt omavalitsusi puudutavad saadetakse büroopoolse lühikommentaariga eelnõu sisu kohta edasi EMOLi liikmetele ettepanekute tegemiseks ja arvamuse avaldamiseks. 2011. aastal on EMOLi poolt esitatud kooskõlastusmenetluse käigus ligi 80 eelnõu kohta seisukohad, arvamused ja ettepanekud, mille aluseks on liikmete ettepanekud ja arvamused ning EMOLi juhtorganite poolt kujundatud seisukohad. Olulise eelnõuna, mis esitati kooskõlastamiseks 2011. aastal ja mille menetlus jätkub 2012. aastal, võib nimetada avaliku teenistuse seaduse eelnõud, mille kohta EMOL esitas põhimõttelisi märkusi, seisukohti ja ettepanekuid.

Ülalpool märgitule lisaks on osaletud eelnõude väljatöötamisel, enne nende kooskõlastamiseks esitamist.

Arvamusi, seisukohti ja ettepanekuid eelnõude ja seaduse muutmise küsimustes on esitatud Riigikogule nii omal algatusel, kui ka Riigikogu komisjonide taotlusel. Olulise eelnõuna võiks välja tuua koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu, mille kohta esitasime koos ELLga Riigikogu rahanduskomisjonile arvamuse, kus märkisime muuhulgas, et tegemist on kõigi Eesti kohalike omavalitsuste jaoks olulise eelnõuga kuna see puudutab otseselt kohalike omavalitsuste tulubaasi. Täname kutse eest eelnõuga seonduvale arutelule Riigikogus, sest kahjuks oleme eelnõu menetluse käiguga pidanud senini tutvuma Riigikogu veebilehe vahendusel. Üldiselt tavaks olnud kooskõlastusringi antud eelnõu ei läbinud ning eelnõu ettevalmistamise etapis pole kohalikel omavalitsustel olnud võimalik osaleda.

Maamaksu seaduse muutmise seaduse eelnõu osas oleme seisukohal, et kohalike omavalitsuste eelarvetele laekuvate riiklike maksude maksutulused, sealhulgas maamaks, või kohalike maksude maksutulused vähendavate otsuste kavandamisel tuleb ette näha samas rahalises mahus muude maksutulude suurendamine või tulubaasi vähenemise kompenseerimine.

Olemasolevate ressursside raames, kuid üha kasvaval hulgal on büroo töötajate poolt nõustatud kohalike omavalitsuste ametnikke erinevates küsimustes.

Terve aasta jooksul kogunes ka Linnade Liidu ja Maaomavalitsuste Liidu ühine töörühm, mis arutas kahe liidu ühinemist. Töörühmas arutati põhjal koostas EMOLi nõunik Märt Moll **arvamuse ühtse üleriigilise liidu võimalikust toimimisest.**

Terve aasta jooksul tegeleti EMOLi uue kodulehekülje www.emovl.ee valmimisega, kus vahendatakse omavalitsusi, maakondlikke liite ja EMOLit puudutavat informatsiooni. Uus lehekülg peaks olema paindlikum ja võimaldama informatsiooni avaldamist mitmekülgsemal moel.

Eesti Maaomavalitsuste Liit tähistas oma 90. sünnipäeva

1921. aastal otsustasid maakonnavalitsused ühendada oma jõud. Esimene katse põhikirja registreerida toimus 13. septembril 1921. a, kui Harju maakonnavalitsuse esimees Oskar Suursööt, Viru maakonnavalitsuse liige Hans Nurk ja Lääne maakonnavalitsuse esimees Aleksander Saar esitasid Tallinna-Haapsalu Rahukogule registreerimiseks Eesti Maakondade Liidu põhikirja. Selle põhikirja järgi said liikmeteks olla kõik maakonnavalitsused. Kahjuks otsustas rahukogu põhikirja mitte registreerida ja tagastas märkusega, et pole lisatud otsuseid koos allkirjadega selle liidu moodustamise kohta. Teisel katsel 18. mail 1922. a Eesti Maakondade Liidu põhikiri Tallinna-Haapsalu Rahukogus siiski registreeriti.

1926. aastal muudeti Maakondade Liidu põhikirja, mille registreeris juba Vabariigi Valitsus. Põhiline muudatus seisnes liidu liikmelisuses, nüüd võisid liikmeteks astuda ka vallaomavalitsused maakondade viisi, kuid mitte vähem, kui 1/3 vastava maakonna valdade arvust. See muudatus andis küll võimaluse osaleda liidus ka valdadel, kuid ainult koos said nad seda teha.

Vabariigi Valitsus kinnitas 31. augustil 1927 Eesti Maakondade Liidu põhikirja muutmise, mille järel Eesti Maakondade Liidu asemel tuleb tarvitada nimetust Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Kohaliku omavalitsuse üksuste liidud (edaspidi: omavalitsusliidud, liidud, OV liidud, OVL) taastati Eestis 1989–1990 aastatel, kui taasavastati nende olemasolu enne 1940ndat.

1920. aastal asutati Eesti Linnade Liit (edaspidi ELL) ning 1921. aastal Eesti Maakondade Liit (hiljem Eesti Maaomavalitsuste Liit, edaspidi EMOL). Liidud eksisteerisid kuni nende likvideerimiseni Eesti NSV Valitsuse 17. augusti 1940. a määrusega ning nende organite tegevuse lõpetamine nähti ette 24. augustist 1940.

Eesti Maaomavalitsuste Liit tähistas oma 90. sünnipäeva rahvusvahelise konverentsiga „Eesti Vabariik 100 – kohalik omavalitsus 2018. aastaks“ 22. septembril 2011. aastal Meriton hotelli konverentsikeskuses.

Sünnipäeva puhul otsustas EMOLi juhatuse meele pidada oma liikmete staažikaid ametnikke. Töötati välja statuut koos kuld- ja hõbemärgiga, mis anti välja koos tunnistusega konverentsi alguses.

Teenetemärk „Eesti Maaomavalitsuste Liidu kuldmärk“ antakse isikule, kes oma silmapaistva tegevusega on kaasa aidanud Eesti Maaomavalitsuste Liidu arengule. Samuti isikule, kelle tegevus on kaasa aidanud Eesti omavalitsussüsteemi arengule.

Märgid antakse Eesti Maaomavalitsuste Liidu 16.09.2011 juhatuse koosoleku otsuse nr 6 alusel.

Teenetemärgi saaja peab olema või on olnud seotud kohaliku omavalitsusega, kes kuulub või on kuulunud Eesti Maaomavalitsuste Liitu.

1. Arnold Rüütel – omavalitsusliitude taastamise toetaja 1989–1990
2. Aivar Kaldjärv – pikaaegne Võnnu vallavanem ja KTK liige, EMOLi esimees 1993–1994
3. Jüri Võigemast – EMOLi esimees 1994–2002, osales liitude seaduse väljatöötamisel ning EMOLi tegevuse taastamisel 2003. a
4. Ivar Tedrema – EMOLi aseesimees alates 2003, KTK liige alates 1996, Kambja vallavanem
5. Sulev Lääne – omavalitsusliitude taastaja 1989–1990
6. Sulev Mäeltsemees – omavalitsusliitude taastaja 1989–1990
7. Kurmet Mürsepp – EMOLi esimees 2003–2010, Regioonide Komitee pikaaegne liige, osales liitude seaduse tegemisel EOÜ esimehena, Antsla vallavolikogu esimees
8. Uno Silberg – (Regioonide Komitee pikaaegne liige, EMOLi tegevdirektor aastatel 2004–2008
9. Toomas Välimäe – EOÜ aseesimees ja esimees; EMOLi ja EOÜ ühinemise eestvedaja, osales liitude seaduse ja EMOLi põhikirja väljatöötamisel.
10. Toivo Tõnson – EMOL-i juhatuse liige alates 2003, Põltsamaa vallavanem alates 1993
11. Vello Jõgisoo – EMOL-i juhatuse liige alates 2006, hariduse töörühma juht, KTK liige, Kose vallas alates 1997
12. Kalle Saar – EMOL-i taastaja 1990, Nõva volikogu esimees
13. Kuno Erkman – EOÜ ja EMOL-i ühendaja, Paikuse vallavanem alates 1993
14. Maia Mürsepp – Sõmerpalu vallasekretär 40 aastat
15. Helju Koger – Rannu vallasekretär 46 aastat
16. Luule-Mare Salumets – Valgjärve vallasekretär 40 aastat
17. Tiina Üksvärav – alates aastast 2004 EMOLi õigusnõunik, EOÜ nõunikuna osalenud EMOLi ja EOÜ ühinemise, liitude seaduse ja EMOLi põhikirja väljatöötamisel
18. Märt Moll – alates aastast 2005 EMOLi finantsnõunik, EOÜ nõunikuna osalenud EMOLi ja EOÜ ühinemise, liitude seaduse ja EMOLi põhikirja väljatöötamisel
19. Sirje Ludvig – EOÜ tegevdirektori kt-na osalenud EMOLi ja EOÜ ühinemise, liitude seaduse ja EMOLi põhikirja väljatöötamisel, omavalitsusliitudes töötanud kokku 21 aastat
20. Taimi Saarma – EMOLi nõunik alates aastast 2006 ja Jõelähtme vallavanem 1985–2005, EMOL-i taastaja, KTK liige alates aastast 1994.

Teenetemärk „Eesti Maaomavalitsuste Liidu hõbemärk“ antakse isikule, kes oma tegevusega on kaasa aidanud Eesti Maaomavalitsuste Liidu arengule, samuti muude saavutuste eest, mis on toonud tunnustust Eesti Maaomavalitsuste Liidule.

21. Robert Närska – EMOL-i esimees 1990–1992
22. Tarmo Mänd – EMOL-i esimees 1992–1993
23. Jüri Landberg – EMOL esimees alates 2010, CLRAE delegatsiooni juht, KTK liige
24. Raimu Aardam – praegune Kihelkonna vallavanem, EMOLi juhatuse liige 2006–2010, Orissaare vallavanem alates 1993. a
25. Silvia Aarma – Paide vallasekretär 28 aastat
26. Aivar Aleksejev – Ülenurme vallavanem 21 aastat, EMOL-i volikogu liige
27. Aasa Allikson – Leisi vallasekretär 23 aastat
28. Aare Aunap – Tabivere vallavanem alates 1993, EMOL-i volikogu liige
29. Andrus Blok – EMOLi juhatuse liige, Rakke vallavanem
30. Ellen Eglit – Valgamaa Omavalitsuste Liidu sekretär 19 aastat
31. Jüri Ellram – Imavere vallavanem 20 aastat, EMOLi esimees 2003. a
32. Ülle Erman – EMOLi juhatuse liige 2003–2010; BSSSC juhatuse liige
33. Madis Gross – Tõlliste vallavanem alates 1996, EMOL-i volikogu liige
34. Helja Kaarits – Vigala vallasekretär 22 aastat
35. Kaido Kaasik – EMOLi juhatuse liige, Valjala vallavanem alates 1996. a
36. Mailiis Kaljula – EMOL i nõunik, omavalitsuses alates 1994. a
37. Anita Kallis – Puka vallasekretär 32 aastat
38. Enn Karu – Kernu vallavanem valla loomisest aastal 1993. a
39. Ott Kasuri – EMOL-i tegevdirektor, omavalitsuses alates 1989. a
40. Kalevi Kaur – Kolga-Jaani vallavanem 21 aastat, EMOLi juhatuse liige 2006–2010
41. Veljo Kingsepp – Mäetaguse volikogu esimees, vallavanem 1990–2005
42. Ülle Kiviste – Kaiu vallavanem alates valla loomisest 1993. aastal
43. Vaive Kors – Vinni vallasekretär 31 aastat
44. Elle Kotova – Kose vallavalitsuses erinevates ametites k/n ajast
45. Evi Kukk – Surju vallavanem 1991–2011, Surju volikogu liige alates 2011. a
46. Enn Kuslap – Are vallavanemana EMOL-i juhatuse ja KTK liige 2003–2006, praegu Are vallavolikogu liige
47. Mare Kütt – Surju vallasekretär 45 aastat
48. Aarne Laas – Laekvere vallavanem aastast 1991
49. Tiina Lauri – Viru-Nigula vallasekretär 32 aastat
50. Tiina Leeben – Torma vallasekretär, töötanud vallas 22 aastat
51. Merike Liiv – Laimjala vallasekretär 25 aastat
52. Sulev Liivik – koostööpartner rahandusministeeriumis
53. Maire Link – Kuusalu vallasekretär 34 aastat

54. Ülo Loorents – Oru vald, EMOL-i taastaja 1990
55. Aivar Luts – Kanepi vallavanem alates 1993, EMOL-i juhatuse liige
56. Galina Mogelainen – Vaivara vallasekretär 21 aastat
57. Juta Mõtsnik – Järva-Jaani pearaamatupidaja üle 20 aastat
58. Hele Oidermaa – alates 1977 k/n esimees, vallavanem, hetkel Põlvamaa Omavalitsuste Liidu tegevdirektor
59. Silvi Ojamurru – alates 1986 k/n esimees, Kehtna vallavanem, hetkel Rapla-maa Omavalitsuste Liidu tegevdirektor
60. Krista Ojamäe – Viljandimaa Omavalitsuste Liidu sekretär 20 aastat
61. Ants Orgulas – 1990-1994 maavolikogu esimees, 1993–1996 – Jõgeva linna-pea, alates 1997. a Jõgevamaa OVL tegevdirektor
62. Elle Padar – Vara vallasekretär 36 aastat
63. Inna Palm – Aseri vallasekretär 30 aastat
64. Viive Paltseri – Puhja vallasekretär 39 aastat
65. Arno Peksar – Hanila vallavanem 22 aastat
66. Reet Pikkpõld – Padise vallasekretär 27 aastat
67. Aarne Puistama – Kose volikogu pikaäegne esimees, hetkel volikogu liige
68. Riho Rahuoja – pikaäegne koostööpartner sotsiaalministeeriumis
69. Sirje Raik – k/n ajast Kihelkonna vallasekretär
70. Pille Ratassepp – alates 01.01.1992 Tartumaa Omavalitsuste Liidus
71. Urve Reinmets – Ambla vallasekretär 20 aastat
72. Veronika Ringo – Suure-Jaani vallasekretär 21 aastat
73. Arno Rossmann – EMOL juhatuse liige 2003–2006, hetkel Lüganuse vallavanem
74. Anne Saar – Orissaare vallasekretär 26 aastat
75. Ene Saar – Paistu vallavanem 20 aastat
76. Reet Sakk – Ülenurme vallasekretär 24 aastat
77. Ülle Sale – Raikküla vallasekretär 26 aastat
78. Mirjam Salvet – Võrumaa Omavalitsuste Liidu tegevdirektor 17 aastat
79. Andrus Seeme – olnud komisjonides, hetkel Kõlleste vallavanem
80. Peeter Sibul – EMOL juhatuse liige alates 2006. a, Puhja vallavanem
81. Hille-Reet Sisas – Haanja vallasekretär 35 aastat
82. Endla Suvi – Tabivere vallasekretär 26 aastat
83. Urve Takjas – Aseri vallavanem 22 aastat
84. Maie Teearu – alates aastast 1993 Kaiu vallasekretär
85. Ivi Teras – Kose vallasekretär-registripidaja aastast 1992
86. Eerika Thalheim – Saaremaa Omavalitsuste Liidu nõunik 20 aastat, s.h. Leisi vallas arendusnõunik 13 a ja 7a Saaremaa omavalitsuste liidus põhikohaga.
87. Enna Tiidemann – 24 Vihula vallasekretär 24 aastat
88. Mare Tiivoja – Rõuge vallasekretär 23 aastat
89. Monika Tinno – 20 Illuka vallasekretär 20 aastat

90. Sirje Tobreluts – Laheda k/n esimees, hiljem vallavanem alates aastast 1985
91. Kalle Toomet – Kehtna valla volikogu esimees 1994–1996; Kehtna vallavanem 1996- kuni tänaseni. Raplamaa Omavalitsuste Liidu juht 2002–2009
92. Väino Tõemets – pikaäagne koostööpartner siseministeeriumis
93. Tiit Tõnts – Antsla vallavanem 28 aastat
94. Elviira Uusorg – Nõva vallasekretär 26 aastat
95. Leemet Vaikmaa – Padise vallavanem 24 aastat
96. Tiina Vares – Antsla vallasekretär 25 aastat
97. Saima Varvas – Valjala vallasekretär 34 aastat
98. Kadri-Aija Viik – EMOL juhatuse liige, Surju volikogu esimees
99. Enno Vinni – Maidla volikogu esimees ja vallavanem alates aastast 1990
100. Malle Vissel – Varstu vallasekretär 34 aastat
101. Marine Vanna – Järva-Jaani vallasekretär üle 20 aastat

Maapäev – EMOLi üldkoosolek, toimus 27. mail Are vallas, Pärnumaal

Maapäevale oli kutsutud rääkima:

regionaalminister Siim Valmar Kiisler

rahandusministeeriumi riigi eelarvepoliitika asekanstler Ivar Sikk

haridus- ja teadusministeeriumi üld- ja kutsehariduse asekanstler Kalle Küttis

Annika Uudelepp, SA Poliitikauuringute Keskus PRAXIS

Kuulati ettekandeid koostööst, omavalitsuste finatseerimisest, gümnaasiumivõrgu korrastamise plaanist, OECD raport Eesti valitsemiskorraldusest.

EMOLi esimees andis ülevaate 2010. aasta tegevustest ja kinnitati finantsaasta aruanne.

Kutsuti tagasi revisjonikomisjoni liige Andre Sepp ja määrati uueks liikmeks Kalle Toomet.

Kinnitati EMOLi tegevuskava 2011–2014.

Kuulati EMOLi rahandusnõuniku Märt Molli ettekannet „Põhiseisukohad kohalike omavalitsuste 2011. a tulubaasi küsimustes“.

Kuulati EMOLi tegevdirektori Ott Kasuri ülevaadet EMOLi ja ELL ühinemisest üheks üleriigiliseks omavalitsuse üksuste liiduks.

Päeva lõpus oli arutusel teema läbirääkimistest palgaküsimustes, kus EMOLi õigusnõunik Tiina Üksvärav leidis, et tegelikeks palgaläbirääkimisteks puuduvad sisulised õiguslikud, finantsilised ja korralduslikud alused ja eeldused ning Maapäev otsustas, et ei pea reaalset täidetavaks üleriigilise omavalitsusüksuste liidu kaudu kohalikule omavalitsusele kuuluva ülesande ühiselt täitmist, osaledes palgaläbirääkimistel töötajate organisatsioonidega ja võttes sellega liidu poolt kohalikele omavalitsustele rahalisi kohustusi.

IV EMOLi volikogu ja juhatuse tegevus

EMOLi volikogu tegevus:

- 1) teeb ettepanekuid Maapäevale arutamiseks esitatavate küsimuste kohta;
- 2) koondab ja üldistab liidu liikmete ja maakondlike liitude poolt esitatud seisukohad;
- 3) kehtestab liikmetele liikmemaksu vastavalt Maapäeva otsustele, määrab liikmemaksu tasumise korra;
- 4) kinnitab liidu eelarve ja selle täitmise aruande;
- 5) otsustab liikme välja arvamise liidust;
- 6) otsustab osalemise ühingutes, liitudes ja teistes juriidilistes isikutes ning vajadusel asutab neid;
- 7) moodustab vajadusel komisjone;
- 8) otsustab ühest aastast pikemaajaliste varaliste kohustuste võtmise ning kinnisasja või registrisse kantud vallasasja võõrandamise või asjaõigusega koormamise;
- 9) kinnitab liidu teenistujate koosseisu, ametinimetused ja palgamäärad;
- 10) kehtestab juhatuse liikmetele hüvitise maksmise alused ja korra;
- 11) annab seisukoha juhatuse ettepanekul küsimustes, mis vajavad olulise tähenduse tõttu volikogu otsustust.

2011. aastal toimus 4 EMOLi volikogu korralist koosolekut.

Volikogu koosolekutel arutati järgmisi teemasid:

- ülevaade tulude laekumisest KOV-le;
- EMOLi eelseisukohad 2012. aasta riigieelarve läbirääkimisteks;
- üldhariduskoolide võrgu optimeerimise põhimõtted;
- EMOLi tegevuskava 2011–2014 väljatöötamine Maapäeval moodustatud töörühma poolt;
- puuetega inimeste õiguste konventsiooni ratifitseerimine ja konventsiooni fakultatiivprotokolliga ühinemine;
- valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni läbirääkimiste lõpp-protokolli 2012. aasta riigieelarve osas eelnõu arutelu;
- ELL ja EMOLi ühinemisest üheks üleriigiliseks omavalitsusliiduks;
- linnade ja valdade päevad;
- EMOLi poolt läbiviidud omavalitsuste küsitluse tulemustest 2010. Omavalitsuste arvamus finantssüsteemi autonoomias ja tegevustest, millised peaks ellu viima omavalitsuste tulubaasi stabiliseerimiseks ja omavalitsuste fiskaalse võimekuse parandamiseks;
- palgaläbirääkimised;

- Eesti gümnaasiumite võrk, võimalikud lahendused ja HEV koolid/õpilased tulevikusuundumused;
- Eesti seisukohad Euroopa liidu 2014–2020 finantsraamistiku ettepaneku kohta;
- noorsootöö väärtusest Noorsootöö Foorumi (toimus 14.–15. nov 2011 Tartus) valguses, ettepanekud ja arengusuunad;
- EMOLi tegevuskava rakenduskava aastateks 2011–2014;
- EMOLi liikmemaksu kinnitamine 2012. aastaks;

EMOLi juhatuse tegevus:

Juhatus on nimetanud EMOLi esindajad seadusloome või tegevusvaldkondade erinevatesse komisjonidesse ja töörühmadesse, et olla kursis arengutega ning esindada omavalitsuste huvisid juba portsessi algstaadiumis.

Juhatuses koosolekuid toimus 2011. aasta jooksul 9, arutati alljärgnevat olulist küsimust:

- Üksikisiku tulumaksu laekumine KOV-le;
- EMOLi väliskoostöökava 2011. aastaks;
- EMOLi aumärgi asutamine;
- EMOLi 90. aastapäeva tähistamine rahvusvahelise konverentsiga septembris;
- „20 aastat üleriigilisi omavalitsusüksuste liitusid“ raamatu väljaandmisest;
- rendilepingu muudatusest HOLiga bürooruumide osas;
- kokkuleppe allakirjutamisest 13.01. 2011 pedagoogide palga alammäära kohta 2011. aastal;
- omavalitsuste tulubaas ja maksud;
- „Looduskaitse arengukava aastani 2020“ ehk LAK;
- KTK töörühmade seisukohad ja ettepanekud läbirääkimiste võtmes;
- linnade ja valdade päevade ning Maapäeva korraldamine;
- Regionide Komitee delegatsiooni uue liikme kinnitamine mandaadiperioodiks 2010–2014;
- ravimite käsimüügist;
- omavahelise arvlemise pearaha piirmäärast;
- puuetega inimeste õiguste konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu;
- MAK eelmise perioodi aruanne ja uue perioodi ettevalmistus;
- arengukoostöö EMOLi projekt Moldovaga;
- EMOLi seisukohad haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoole;
- valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökoogu delegatsiooni läbirääkimiste vaheprotokoll;
- EMOLi 90. juubelile pühendatud rahvusvaheline konverents 22. septembril 2011;

- Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi (CLRAE) delegatsiooni liikme nimetamine;
- esindaja nimetamine Eesti maaelu arengukava 2014–2020 ettevalmistavasse juhtkomisjoni;
- gümnaasiumide võrk;
- kohalike omavalitsuste arengu mõttekoda;
- Soome Turu sõpruslinnade ja -valdade päevad 31.08–02.09.2011;
- õpetaja töötasu alammääradest, sh ka ÜHISDEKLARATSIOONIST palgatõusu küsimuses 5.09.2011;
- erivajadustega laste õpetamine ja suundumused HEV laste õpetamisel;
- Regioonide Komitee rahvusdelegatsiooni uue liikme kinnitamine;
- EMOLi 2012. aasta eelarve eelnõu heaks kiitmine ja saatmine volikogusse;
- kohalike omavalitsuste täidetavate ülesannete määratlemine;
- teehoiu rahastamine EL fondide vahenditest eelarveperioodil 2014–2020.

Juhatuse liikmed osalevad Omavalitsusliitude Koostöökogus läbirääkimistel valitsuskomisjoniga ning erinevates läbirääkimiste töörühmades. Samuti on kõik juhatuse liikmed kaasatud erinevate ministriumide, riigiasutuste ja organisatsioonide juurde moodustatud töörühmadesse, juhtkomiteedesse, järelvalvenõukogudesse jne. Päevakajalistel teemadel on juhatuse liikmed esinenud avaldustega eesmärgiga informeerida avalikkust EMOLi seisukohtadest, esinenud Raadios KUKU ja Vikerraadio ning andnud intervjuusid ERR ja ajakirjandusele, seda ka maakonnalehtedes.

V EMOLI TEGEVUS

EMOLi tegevus 2011. aasta riigieelarve läbirääkimistel ja kohalike omavalitsuste toimetuleku tagamisel

Läbirääkimised kohalike eelarvete üle ja kohalike omavalitsuste tulud

Alljärgnevas tabelis näeme omavalitsuste tulude ja kulude võrdlust viimasel viiel aastal.

Koondnumbrid 2007–2011 (miljonites eurodes)	Tegelik täitmine					
	2007	2008	2009	2010	2011	+ / -
KOV EELARVED						
Tulud KOKKU	1 288	1 454	1 292	1 270	1 324	4,2%
- sh maksutulud ja keskkonnatasud	686	810	707	668	714	6,9%
- sh tasandusfond ja tulubaasi meede	91	91	76	75	72	-3,4%
- sh riigieelarvelised eraldised KOV-de kulude toetuseks (v.a hariduskulud invest. komponendita, toimetulekutoetus, hooldajatoetus)	91	101	32	33	34	4,1%
- sh hariduskulud invest. komponendita, toimetulekutoetus, hooldajatoetus	176	198	204	205	210	2,6%
- sh välisabi	20	25	75	63	89	41,5%
Riigilt (sh riigi sihtasutused jms) saadud toetused jaotatuna otstarbe järgi	417	457	406	422	427	1,4%
- sh sihtotstarbelised toetused jooksvateks kuludeks	40	43	40	41	42	4,4%
- sh sihtotstarbelised toetused põhivara soetuseks	77	83	74	80	84	5,3%
- sh mittesihtotstarbelised toetused	300	332	291	301	301	-0,1%
Kulud KOKKU	1 305	1 518	1 358	1 249	1 295	3,7%
Eelarvete koondtasakaal (kassapõhine)	-19	-57	-76	27	29	6,3%
Eelarvete koondtasakaal (tekkepõhine)	-72	-104	-61	29	17	-41,9%
Võlakoormus	420	549	593	569	565	-0,7%
Likviidsed vahendid	122	112	67	87	109	25,2%
Muud KOV koondarvud						
Tulud kokku ilma hariduskulude, toimetulekutoetuse ja hooldajatoetuseta	1 102	1 247	1 080	1 058	1 106	4,6%
Tulubaas kokku (tulumaks ja tasandusfond)	719	826	710	660	691	4,7%
Maksutulud ja tasandusfond ilma hooldajatoetuseta ja koos palkade ühtlustamisega	768	892	774	733	777	5,9%
Kulud kokku ilma hariduskulude, toimetulekutoetuse ja hooldajatoetuseta	1 119	1 311	1 147	1 036	1 077	3,9%

Tulud on küll 2011. aastal kasvanud 4,2% kuid jäävad siiski veel tuntavalt maha 2008 aastast. Puudu on veel üle 125 miljoni euro. Kasv on toimunud põhiliselt maksutulude kasvu arvel. Tasandusfondi ja tulubaasi meede ja mittesihtotstarbelised toetused on vähenenud. Siiski peab nentima, et omavalitsuste koondeelarve defitsiidist ollakse välja saanud ja eelarved on ülejäägis peaaegu 30 miljonit eurot. Seda isegi tingimustes, kus välisvahendid suurenesid ja nende kasutamiseks oli vaja kaasata ise võõrvahendeid. Rõõmu võiks teha ka võlakoormuse väike vähenemine ning likviidsete vahendite kasv 25,2%.

KOV SUHTARVUD					
KOV tulude suhtarvud	2007	2008	2009	2010	2011
KOV eelarvete tulud (% SKP-st)	8,2%	9,0%	9,4%	8,8%	8,3%
KOV eelarvete tulud ilma hariduskulude, toimetulekutoetuse ja hooldajatoetusest (% SKP-st)	7,1%	7,8%	7,9%	7,3%	
KOV eelarve tulud (% valitsussektori tuludest)	19,7%	21,1%	19,0%	18,7%	18,4%
KOV tulubaas (% valitsussektori puhastuludest)	22,9%	26,3%	25,3%	23,8%	23,4%
KOV eelarve tulud ilma hariduskulude, toimetulekutoetuse ja hooldajatoetusest (% valitsussektori tuludest)	30%	33%	32%	31%	
KOV maksutulud (% SKP-st)	4,4%	5,0%	5,2%	4,6%	4,5%
KOV tulubaas (% SKP-st)	4,60%	5,14%	5,17%	4,55%	4,33%
KOV maksutulud ja riigieelarvelised eraldised SKP-s	6,1%	6,8%	7,2%	6,5%	
Maksutulud ja tasandusfond koos palkade ühtlustamisega ja ilma hooldajatoetusest (% SKP-st)	4,91%	5,55%	5,64%	5,06%	4,86%
Riigieelarvelised eraldised KOV kogu tuludes	13,7%	13,6%	15,8%	16,1%	
Maksutulud ja tasandusfond koos palkade ühtlustamisega ja riigieelarveliste eraldistega ning ilma hooldajatoetusest (% SKP-st)	6,0%	6,8%	7,1%	6,5%	

Kui me aga võrdleme kohalike eelarvete suhet SKP mahtu, näeme, et omavalitsuste eelarvete suhe on kahel viimasel aastal langenud, see tähendab majandus kasvab kiiremini kui omavalitsuste tulud. See kehtib nii eelarvete kogumahu kui tulubaasi kohta (RM käsitluses on tulubaas = tulumaks + tasandusfond).

Kohalikud maksud	KOKKU	Mootorsõidukimaks	Paadimaks	Loomapidajamaks	Müügimaks	Reklaamimaks	Teede ja tänavate sulgemise maks	Lõbustusmaks	Parkimistasu
2010	14 231 290		4 335	2 795	5 543 803	2 365 929	1 218 954	0	5 095 474
2011	25 508 416	0	0	1 096	16 618 141	2 656 111	943 411	0	5 289 657
+ / -	79,2%	-100,0%	-100,0%	-60,8%	199,8%	12,3%	-22,6%		3,8%

Kohalike maksude laekumine oli 2011. aastal talutav. Kogumaht kasvas 79,2% ehk suurenes peaaegu kaks korda aga seda põhiliselt vaid Tallinnas kehtestatud müügimaksu arvel. 2012. aastal langeb aga kohalike maksude maht jälle alla igasugust arvestust ehk alla 1% kohalike eelarvete mahust.

TULUMAKS	Aasta jooksvalt kokku		Võrreldes aastaga			
	2010	2011	2007	2008	2009	2010
Riigis KOKKU	584 690 333	618 539 390	-1,5%	-15,8%	-2,5%	5,8%
Linnad sh.	381 102 191	400 393 652	-4,6%	-17,5%	-4,3%	5,1%
Suured linnad	286 330 230	301 727 776	-4,6%	-17,2%	-4,0%	5,4%
Keskmiselised linnad	93 004 221	96 811 123	-4,4%	-18,5%	-5,1%	4,1%
Väikesed linnad	1 767 740	1 854 753	-13,3%	-24,1%	-7,3%	4,9%
Maakonnakeskused	323 693 018	339 590 821	-4,6%	-17,0%	-4,1%	4,9%
Vallad sh.	203 588 142	218 145 738	4,8%	-12,4%	1,2%	7,2%
Suured vallad	81 805 107	87 252 268	6,0%	-11,5%	1,0%	6,7%
Keskmiselised vallad	80 771 015	86 990 967	4,3%	-12,9%	1,3%	7,7%
Väikesed vallad	41 012 020	43 902 503	3,4%	-13,0%	1,2%	7,0%

Kui kogutulud kasvasid 4,2% ja maksutulud 6,9%, siis tulumaksu laekus 5,8% rohkem kui 2010. aastal. Sealjuures linnadele laekus riigi keskmisest vähem ja valdadele tunduvalt rohkem, ehk 7,2%. See toob ka 2012. aastaks kahjuks tasandusfondi languse suurele osale valdadest. Kui me võrdleme tulumaksu laekumist varajasesemate aastatega, siis näeme, et valdadele laekus tulumaksu 2011. aastal rohkem kui 2007. aastal ja rohkem kui 2009. aastal. 2008. aastaga võrreldes oli vähemlaekumine ka väiksem kui linnadel.

TULUMAKSU laekumine	Aasta jooksvalt kokku		Aasta kokku jooksvalt			
	2010	2011	+ / - e.a.2007	+ / - e.a.2008	+ / - e.a.2009	+ / - e.a.2010
KOKKU						
Riigis KOKKU	584 690 333	618 539 390	-1,5%	-15,8%	-2,5%	5,8%
ELL liikmed	403 128 983	424 880 996	-3,5%	-16,9%	-3,8%	5,4%
EMOL liikmed	139 946 011	150 220 643	5,4%	-12,1%	1,5%	7,3%
Mitteliikmed	41 615 340	43 437 751	-4,1%	-17,2%	-1,9%	4,4%

Võrreldes liitude liikmetele laekunud tulumaksu, näeme et see on sarnane omavalitsustüüpide lõikes laekumisele. EMOL liikmetele laekus tulumaksu rohkem nii 2010., 2009. kui 2007. aastal. Vähem laekus vaid 2008. aastal. Vähemlaekumine oli ka väiksem kui ELL liikmetel ja mitteliikmetel.

Läbirääkimistel riigieelarve strateegia üle aastateks 2012–2015 käsitleti muuhulgas Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi aastateks 2011–2015.

Koostöökogu esindajad tundsid huvi, kuidas tagatakse riigieelarve strateegias aastateks 2012–2015 märgitud lubadus korraldada elamumaa maksuvabastus eelarvele neutraalselt. Lisaks märgiti, et lahendamist vajab looduskaitsealuste maade maamaksuvabastuse kompenseerimine kohalikele omavalitsustele.

Rahandusministeerium selgitas, et valitsuskoalitsiooni eesmärk on elamumaa maksuvabastus läbi viia eelarvele neutraalsel viisil. Kuna analüüsid ei ole veel valminud, siis ei ole võimalik midagi konkreetsemalt öelda.

Soovisime ka teada, kas tulubaasi kujundamise analüüs, mis on kavandatud rahandusministeeriumi ettepanekute alusel, käsitleb ka tulubaasi piisavust ning kuidas kavatsetakse siduda koonddetsiit ja riigieelarve eraldiste kasvud.

Meile selgitati, et tulubaasi kujundamise analüüs keskendub valitsusliidu programmi punktile, mille kohaselt tuleb üle vaadata omavalitsuste tulubaasi kujunemise alused ning tulumaksu jaotamise võimalus kahe omavalitsuse vahel. Plaanis on analüüsida, kas tulevikus on võimalik KOVidele eraldatava investeringutoetuste mahtu siduda koonddetsiidiga selliselt, et kui KOVid pingutavad defitsiidi ohjeldamisega, siis saavad toetust vastu.

Koostöökogu märkis, et rahandusministeeriumi seisukohad ei kajasta Riigikohtu 16.03.2010. a kohtuotsusest tulenevaid tegevusi. Lisaks rõhutati, et ülesannete korraldamise töö on tegemata ning ministeeriumid kehtestavad ministri määrustega pidevalt uusi nõudeid, aga nende finantseerimist ei hinnata.

Rahandusministeeriumi esindajad selgitasid, et Riigikohtu lahendi resolutsioon on ministeeriumi arvates täidetud ning riiklike ja omavalitsuslike ülesannete rahastamine on riigieelarves eristatud ning riiklikeks ülesanneteks on kate olemas. Regionaalministri eestvedamisel tuleb töörühmades veel kord ülesannete osas vaidlusi tekitanud teemad üle vaadata. Rahandusministeerium on seisukohal, et Riigikohtu lahend ei käskinud läbi viia kõikehõlmavat kohalike omavalitsuste ülesannete maksumuse analüüsi.

KTK märkis, et tuleb välja töötada meetodika, mis võimaldaks hinnata kohalike omavalitsuste tulubaasi piisavust omavalitsuslike ülesannete täitmiseks ja KTK-le teeb muret riigieelarve strateegia aastateks 2012–2015, mis ei näe ette KOVide tulubaasi taastamist ega kasvu.

Eelarvete kohta 2012. aastal:

Omavalitsusliidud esitasid oma ettepanekud kõigi valdkondade lõikes. (Vaata LR lõppprotokoll) <http://www.emovl.ee/est/koostoo/?show=article&group=72&language=EST>

Rahandusministeeriumi esindajad tõstasid eelmisel aastal otsustamata jäänud tasandusfondi arenduste teemad.

Ministeeriumi soov on tasandusfondi valemis senisest rohkem arvestada infrastruktuuri komponendiga, et võimaldada õiglasemat raha jagamist. Kuna igasugune jaotuspõhimõtte muutmine toob kaasa vahendite ümberjagamise, on muudatust mõistlik teha siis, kui tasandusfondi maht suureneb.

Koostöökogu esindajad avaldasid arvamust, et selline lähenemine on üldiselt õige, kuid otsustamiseks on vaja teostada täiendavaid analüüse. Seda võib teha alamtöörühmas.

Rahandusministeeriumi soov on tasandusfondi valemis puudega hooldatava parameeter ära kaotada ning suurendada tööealiste ja vanurite parameetri väärtust. Muudatus on vajalik vahendite õiglasema jaotuse tagamiseks.

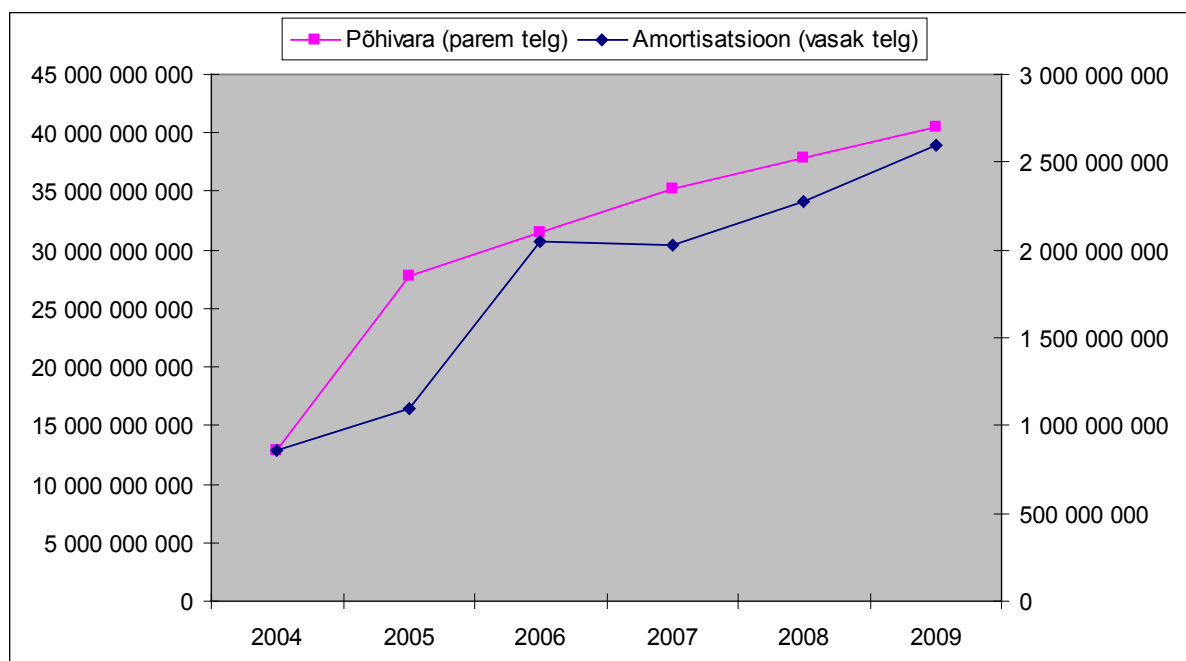
Ministeeriumi muud ettepanekud:

1. Koostada kohalike omavalitsuste tulubaasi kujundamise analüüsi, mida saab eelarvevõimaluste tekkimisel aluseks võtta kohalike omavalitsuste tulubaasi kujundamisel.
2. Koostada analüüsi tulumaksu jaotuspõhimõtete võimaliku muutmise kohta, mis arvestab võimalust jaotada tulumaksu erinevate omavalitsuste vahel.

3. Valmistame ette elamumaa maamaksust vabastamiseks maamaksu seaduse muutmise eelnõu ning koostame mõjude analüüsi.
4. Analüüsida tasandusfondi valemiga edasiarendusi kulude arvestuspõhimõtete ning parameetrite osas (nt hooldatava parameetri asendamine ja infrastruktuuri parameetri edasiarendus).
5. Analüüsida riigieelarvest kohalikele omavalitsustele investeringutoetuste andmisel nende finantsstabiilsuse arvesse võtmist.
6. Viia kohalike omavalitsuste tulubaasi pikaajalise planeerimise riigieelarve strateegiasse ja koostame selleks meetodika.
7. Kavandada seaduse muudatust majanduskeskkonna ebakindlusest tekkida võivate kohalike omavalitsuste finantsriskide ennetamiseks ja valitsussektori defitsiidi ohjamiseks, lükates võimaluse võtta netovõlakohustusi üle 60% põhitegevuse tuludest 2012. aastast 2013. aastasse.
8. Kavandada kohalike omavalitsuste eelarvepositsiooni parandamiseks ja finantsstabiilsuse tõstmiseks KOFS § 35 rakendamist.

KTK ettepaneku, käsitleda konkreetsemalt põhivara amortisatsiooniks vahendite eraldamise meetodikat kohaselt esitas rahandusministeerium oma esialgse analüüsi.

2009. aasta lõpu seisuga oli kohalikel omavalitsustel põhivara väärtuses 40,4 miljardit krooni (konsolideerimata). Aastane amortisatsioonikulu oli 2,6 miljardit krooni (6,4% aastas). Põhivara väärtus on aastati kiirelt kasvanud – viimasel neljal aastal keskmiselt 10% aastas. Seejuures arvestatav osa põhivara väärtuse suurenemisest on tingitud ümberhindlusest ning seda veel 2008. ja 2009. aastal +0,9 miljardit krooni aastas¹.

Põhivara tasandusfondis võimaldaks arvesse võtta kogu infrastruktuurilist erinevust kohalike omavalitsuste lõikes. Samas oleks antud parameetritel mitmeid olulisi negatiivseid aspekte:

1 Riigi majandusaasta koondaruanne 2009

- põhivara väärtus ei kirjelda kohalike omavalitsuste erinevat vajadust (osa varast võib olla üleliigne või mitte kasutusel) või koormust (osa kuludest kaetakse majandustegevusest laekunud tulude arvelt) ning võib tuua seetõttu tuua kaasa kohalike omavalitsuste ebavõrdse kohtlemise;
- tasandusfondi parameetreid ei peaks saama kohalik omavalitsus oma arvestustega lihtsalt muuta, mida antud juhul oleks aga võimalik teha (nt põhivara ümberhindlus, amortisatsioonimäärade valik jms);
- võib ebamõistlikult mõjutada kohalike omavalitsuste otsuseid (vara müük, vara-de haldamine);
- parameeter on kiirelt muutuv, halvendades seeläbi tasandusfondi stabiilsust.

KTK ei nõustunud sellise järeldusega ja tegi ettepaneku jätkata selle küsimusega tegelemist.

Läbirääkimiste lõpptulemusena rahanduse ja maksupoliitika valdkonnas saadi kokkuleppele siiski vaid mõnes küsimuses:

Kokkulepe:

1. Omavalitsuste tulubaasi pikaajalise planeerimise viimine riigi eelarve strateegiasse.
2. Riigieelarvest tagatakse eraldised kohalikele eelarvetele vähemalt tabelis 2 2012. aasta riigieelarve veerus toodule.
3. Jätkame läbirääkimisi tulumaksuseaduse muutmiseks, eraldamaks ka mitteresidentide tulumaks kohalikele omavalitsustele § 5 lg 1 kohaselt.

Sealjuures esitasime oma eriarvamused küsimustes, mis on omavalitsuste jaoks tähtsad.

1. Omavalitsusliitude Koostöökogu ei nõustu omavalitsusliitude ettepanekute eiramisega tulubaasi taastamise ja valdkondlike toetuste eraldamise osas. Vastavalt Riigikohtu otsusele peavad kohalikele omavalitsustele eraldatavad vahendid katma kohalikele omavalitsustele õigusaktidega pandud kohustuste täitmiseks vajalikud kulud. Sellele on juhtinud tähelepanu ka Vabariigi President Riigikogu avaistungil 12.09.2011 peetud kõnes. „/.../ See, et valitsuse ettepanekul ja parlamendi heakskiidul on järjekindlalt vähendatud linnade ja valdade tulusid, on fakt. Riigikohus on aga oma lahendiga nõudnud riigi ja kohaliku võimu ülesannete määratlemist ja nende täitmiseks vajalike kulude rehkendamist ning seejärel eraldamist. /.../“
2. Omavalitsusliitude Koostöökogu taotleb jätkuvalt:
  - a. tulubaasi taastamist 2008. aasta tasemel (tulumaksu laekumine 11,93% brutotulust, tasandusfondi maht 91 393 657 €).
  - b. teeseaduse muutmist, sätestades selles kütuseaktsiisist teehoiuks laekuvate vahendite arvel kohalike teede hoiuks eraldatava osa, sealhulgas suuruseks 2012. aastal vähemalt 15%.
3. Omavalitsusliitude Koostöökogu ei nõustu seaduse muudatuse kavandamisega majanduskeskkonna ebakindlusest tekkida võivate kohalike omavalitsuste finantsriskide ennetamiseks ja valitsussektori defitsiidi ohjamiseks, mis lükkab võimaluse võtta netovõlakohustusi üle 60% põhitegevuse tuludest 2012. aastast 2013. aastasse. Kohalike Omavalitsuste Koostöökogu ei pea õigeks linnade ja valdade survestamist laenukoormuse suurendamiseks riigi poolt Euroopa Lii-

duga liitumisel võetud tähtjaliste kohustuste täitmiseks. Peame vajalikuks riigipoolse kaasfinantseerimise taastamist EL struktuurivahendite tähtjaliseks rakendamiseks.

4. Omavalitsusliitude Koostöökogu ei nõustu KOFS § 35 rakendamisega 2012. aastal.
5. Omavalitsusliitude Koostöökogu jääb seisukoha juurde, et tasandusfondi taastumisel võetakse alates 2013. a tasandusfondi valemist välja puudega hooldatava parameeter ning selle võrra suurendatakse proportsionaalselt puudega isikute osakaalule tööealise ning eaka parameetri väärtusi.

Aasta jooksul ei saanud tegelikku lahendust ükski rahandusministeeriumi ettepanek mis puudutasid rahastamise ümberkorraldust. Selgitusi, miks ministeerium ei teinud vastavaid algatusi jäid vastused saamata.

Lõpp-protokolli allkirjastamise järel alustati lobitööd Riigikogus – fraktsioonides ja komisjonides. Kahjuks see riigieelarve vastuvõtmiseks tulemusi ei andnud. 2012. aastal peaks meie arvates omavalitsuste eelarvete maht ja laekumised riiklikest maksudest vähesel määral kasvama. Hinnanguline kasv võiks olla 2,5–3,5%.

Liidu tegevuskavas oli ette nähtud luua töörühm omavalitsuste tulubaasi arengu analüüsimiseks, kaasates sinna ka väliseksperte. Liidu juhatus vastava otsuste ka tegi. Samas on olnud ületamatuid probleeme töörühma välisekspertidega komplekteerimises. Viimased eelkõkkulepped sõlmiti Soome partneriga alles selle aasta 31. märtsi kohalike omavalitsuste üleriigilise üldkogu raames. Töörühm peaks kokku saama mais. Tegelikuses tegi sama tööd ka töörühma, mis valmistas ette omavalitsuste üldkogu, selle raames kavandatud tegevused olid isegi laiema eesmärgiga, kuna haarasid ka omavalitsuste ülesannete laiendamise maakonna tasandil ning selle rahastamise. Samas aga peame otstarbekaks meie töörühma kokkusaamist välisekspertidega, saamaks adekvaatset ülevaadet võimalustest kohalike omavalitsuste tulude mitmekesistamiseks ja suhete arendamiseks keskvalitsusega fiskaalküsimustes.

Hariduse- ja kultuurivaldkond

8. aprillil pöördus haridus- ja teadusminister Jaak Aaviksoo kõikide koostööpartnerite, sh ka EMOLi poole koostöö- ja koosmõtleamise ettepanekuga, st palvega edastada lühidas vormis ühel-kahel lehel, hiljemalt 20. aprilliks 2012 oma seisukohad haridus-, teadus-, noorte- või keelepoliitika kolme peamise kitsaskoha kohta, pakkudes välja sobivaimad lahendused nendest ülesaamiseks.

EMOLi vastuskirjas oli välja toodud 11 olulist punkti, mis kõik tuginesid 2010. aastal vastuvõetud olulistele dokumentidele, mis puudutavad otseselt haridus- ja teadusministeeriumi ja kohalikke omavalitsusi ning vajavad edasist lahenduste otsimist, kuidas neis dokumentides toodud nõudmisi täita. Põhiliseks mureks on kujunenud erinevate ülesannete rahastamine. Avaldasime lootust, et ministri poolt tehtud ettepanek koostööks hakkab tegelikuses ka positiivseid vilju kandma. Täna ei ole koostöömarke kahjuks näha.

Esimene kokkusaamine läbirääkimisteks moodustatud töörühmaga toimus **21. aprillil**, kus HTM-i esindajad tutvustasid valitsusliidu tegevuskava üldhariduse- ja noorsootöö valdkonnas ja selle sisendeid RES-i 2013–2016. Leppisime kokku kasvavate koolide, sh ka erakoolide 8+4 rahastamisprintsipi rakendamise omavalitsuste tasandil. Esita-

sime EMOLi ettepanekud läbirääkimiste vaheprotokolli hariduse- ja noorsootöö valdkonnas.

Samuti leppisime kokku, et meid kaasatakse koolieelse lasteasutuse seaduse muudatuste väljatöötamisse.

Peale suvepuhkust toimus esimene kokkusaamine **6. septembril**, selleks ajaks oli vahetunud ka ministeeriumipoolne töörühma juht – Riho Raave oli ministeeriumist lahkunud ja meie töörühma asunud juhtima Piret Sapp. Andrus Jõgi poolt anti ülevaade 2012. aasta majandusprognoosist, kus ta märkis, et RES eesmärkide täitmine on võimalik aga kulude kasvu lubada ei saa. 2012. aasta hariduse valdkonna ressurside mahtu lubati 2011. aasta tasemel. Arutusel oli ka 2011. aasta haridusreservi jaotamise põhimõtted. Lepiti kokku, et peale taotlusvooru üle jäänud vahendid jaotatakse proportsionaalselt omavalitsuste vahel.

Anneli Susi tutvustas riigi hariduse arenguplaane 2012. aastal, kus esikohal on koolivõrgu korrastamine ja riigipoolne sõnum, et koolivõrgu läbimõeldud korrastamine ongi koostööküsimus ministeeriumi ja kohalike omavalitsuste vahel. Eesmärk on, et lapsed saaksid kvaliteetse hariduse ja seda mitte põhikooli ressurside arvelt.

Maris Leima antud ülevaates „Hariduse rahastamine 2012. aasta eelarve taustal“ tõstatas ministeeriumipoolne küsimus, kas koolilõuna on ikka haridustoetus, pigem on see sotsiaaltoetus ja ei peaks kajastuma haridustoetuste vahendites. Ministeeriumipoolne etteheide oli ka ainesektsioonide ja ühisürituste raha kasutamine pigem administreerimiseks kui ürituste läbiviimiseks.

15. septembri koosolekul arutatud küsimused kajastuvad läbirääkimiste lõppprotokollis. **26. oktoobri** koosolekul oli arutusel Viljandi maavalitsuselt laekunud kiri, kus paluti ainesektsioonide tööks ja ühisüritusteks kavandatud vahendid eraldada maavalitsustele ja täiesti vastupidine kiri Viljandi Omavalitsuste Liidult jätkata seni kehtivat mudelit. Jäime seisukohale, et täna väljatöötatud mudel töötab ja seda ei ole vaja muuta. Haridusministeeriumi esindajad leidsid aga, et tuleb siiski analüüsida maakondlike liitude andmete põhjal nende vahendite kasutamist ja tulla selle küsimuse juurde tagasi 2012. aasta jaanuaris.

Teise küsimusena oli päevakorras „Üldhariduse arengukava aastateks 2007–2013“ ja rakendusplaan 2011–2013“. Selle muutmise eesmärk on viia arengukava kooskõlla valitsuse tegevuskavaga. Kuna nimetatud arengukava oli nn eelkooskõlastusel ka liitudes ja EMOL seda esitatud kujul ei kooskõlastanud, siis lubati, et koondatakse kõik saanud ettepanekud ja saadetakse dokument meile uuesti kooskõlastamiseks. Kahjuks seda ei tehtud.

Arengukava täiendustega nähakse ette tegevusi, sh ka kohaliku omavalitsuse tasandil, mis eeldavad täiendavaid rahalisi vahendeid, kuid rakendusplaanis need ei väljendu. Võrreldes kehtiva arengukavaga on vähendatud riigipoolseid toetusi kohalikele omavalitsustele, samas nähakse ette mitmesuguste tegevuste ulatuslikumat rakendamist.

30. novembri koosolek toimus Tartus ja arutelu all olid riigi ja kohalike ülesannete omavaheline määratlus. Jõuti ühisele seisukohale, et ei ole võimalik sellise tabeli kujul neid ülesandeid eristada ja haridusvaldkonna ülesannete selgem jaotus on tulevikus mõistlik kokku leppida siseministeeriumi poolt algatatava strateegiadokumendi „Eesti regionaalarengu strateegia 2025“ koostamise käigus käsitledes haridusvaldkonda ühe olulise osana regionaalvaldkonna arengus tervikuna. Palju kirgi küttis üles 2011. aasta haridusreservi jaotamine. Meie ettepanek oli taotlusvoorust üle jäänud vabad vahendid, 380 000 eurot, jagada proportsionaalselt omavalitsuste vahel, ministeeriumi seisukoht oli aga viia need vahendid aastasse 2012 ja kasutada neid 2012. aastal õpe-

tajate palgatõusuks. Pika vaidluse tulemusena lubati meie seisukoht siiski ministrile esitada. Kuna koosolek toimus Tartus, siis olid ministeeriumi esindajad kokku leppinud külastuse H. Treffneri Gümnaasiumisse, kus kuulasime Ott Ojaveeri ettekannet „Puhta gümnaasiumi eelised täistsüklikooli ees“ ja leppisime kokku, et O. Ojaveer tuleb sellest ka linnade-valdade päevale rääkima.

14. detsembri koosolekul toimusid tõelised vaidlused 2012. aasta tasandusfondi määruse põhimõtete üle, kus esmakordselt toodi meie ette hariduskulude jaotamine eraldi põhikooli ja gümnaasium vahel, alates 1. septembrist 2012 mitte rahastada neid gümnaasiume, kus on alla 75 õpilase, omavalitsus ei saa enam ise taotleda puuduolevaid vahendeid, vaid neid eraldatakse ainult HIS-ses olevate andmete põhjal, koondamiskuludeks enam vahendeid ei eraldata jne. Kuna kohapeal kokkulepet ei saavutatud, siis lepiti kokku, et EMOL ja ELL esitavad oma seisukohad 21. detsembriks.

Kalle Küttis tutvustas ministeeriumi seisukohti koolivõrgu arenguplaanidest ja lepiti kokku, et maakondlikud omavalitsusliidud võtavad haridus- ja teadusministeeriumiga ühendust ja lepivad kokku ajad, millal ministeeriumi esindajad neid arenguplaane ühes või teises maakonnas tutvustavad.

Koolieelse lasteasutuse seaduse ja koolieelse lasteasutuse töötajate miinimumkoosseisu muutmise töörühma esimene koosolek toimus 7. juunil. Nimetatud õigusaktide muudatuste vajadus on tekkinud Vabariigi Valitsuse 29.05 2008 määruse „Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava“ rakendumisest ja Valitsusliidu programmis 2011–2015 toodud prioriteetidest, mis näevad ette paindliku alushariduse ja lapsehoiu vormide loomist, erivajadustega laste varajast märkamist ja toetamist. Kuigi nende kokkusaamise tulemusena oli sisse viidud olulisi muudatusi, mis toetasid programmi tegevusi, siis peale tutvustamist haridus- ja teadusministeeriumi juhtkonnale, viidi toetavad tegevused sealt välja, sest need muudatused nõudsid ka rahaliste vahendite lisamist kohalike omavalitsuste eelarvetesse, sellega aga haridus- ja teadusminister ei saanud nõustuda.

Septembri lõpu koosolekuks oli selgunud tõsiasi, et uut miinimumkoosseisu määrust ei tule ja lasteaia pidaja otsustab ise, palju tal on võimalik töötajaid võtta. Detsembris toimuma pidanud kokkusaamine lükati jaanuarisse 2012 ja pole teada, millisena uus koolieelse lasteasutuse seadus kooskõlastusele saadetakse.

KIK-i poolt rahastatavast keskkonnateadlikkuse programmist toetatakse kolme tegevussuunda:

- 1) riiklikke õppekavasid toetava aktiivõppe meetodil põhineva keskkonnaharidusliku tegevuse arendamine ja läbiviimine – selle alt saavad rahastuse projektid, mille tulemusel viiakse õpilasarühmad osa saama keskkonnavalasest õppetegevusest keskkonnahariduskeskustes, muuseumides, samuti tundide läbiviimist kooli või lasteaia ümbruses.
- 2) keskkonnateadlikkust tõstvate teavitustegevuste ja teavituskampaaniate korraldamine määratletud sihtrühmadele – selle alt toetatakse õpivara tootmist ja kõik väljatöötatud programmid peavad olema avalikult kättesaadavad, koolides läbiviidavaid keskkonnapäevi või keskkonnanädalaid, aga ka tele- ja raadiosaadete tootmist.
- 3) rahvusvahelises keskkonnahariduse alases koostöös osalemine – selle alt toetatakse üldhariduskoolide õpilastele suunatud rahvusvaheliste keskkonnaprojektide korraldamist ja neis osalemist nagu GLOBE, BSD jt ning INTERREGi keskkonnahariduslikes projektides osalemist

2011. aasta kahes voorus jagati välja ca 15 miljonit krooni, teistes seas said toetust Taebla Gümnaasium, Antsla Gümnaasium, Leisi Keskkool, Mammaste Lasteaed- Algkool jne.

Noorsootöö raames toimus 19. oktoobril Saue noortekeskuses konverents „Noorsootöö – kohalike omavalitsuste kohustus või võimalus“. Arutleti selle üle, kuidas oleks otstarbekas korraldada noorsootööd nii, et see aitaks kaasa noortes peituva ressursi esiletoomisele. Otsiti vastuseid küsimustele, millised on olulisemad eeltingimused noorsootöö toimimiseks ja kuidas saab omavalitsus neid tingimusi parimal viisil luua. Konverentsi materjalid on kättesaadavad aadressil www.noorteseire.ee

Noorsootöötaja kutse on antud juba 29-le töötajale, EMOLi esindajal (Taimi Saarma) komisjonis on heameel tõdeda, et on väga tublisid ja toimekaid inimesi, kes tahavad noortega töötada ja teevad seda hingega. Siit ka ettepanek – palun arvestage kohapeal oma palgapoliitika kujundamisel kutset omavate töötajatega, olgu see siis noorsoo- või kultuuritöö. Hindamiskomisjonis on tulnud ette mitu juhust, kus pole võimalik noorsootöötaja kutset omistada, sest teadmised noorsootööst on väga pinnapealsed või puuduvad üldse.

ESF programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ üldeesmärgiks on tõsta noorte valmidust tööturule sisenemiseks ja seal toimetulekuks. Programmi raames toetatakse kahte suunda:

- 1) noorsootöölaliste koolituste korraldamine ja noorsootöötaja kutse väärtustamine
- 2) noorsootöö kvaliteet – eesmärgiga kasutada noortele suunatud meetmete kavandamisel erinevates eluvaldkondades noorte olukorra uurimuspõhiseid andmeid ja analüüse ning hinnata noorsootöö mõju ja tulemuslikkust noorte arengu toetamisel. 2011. aastal osaleses selles programmis 19 kohalikku omavalitsust, nende seas Ahja, Anija, Antsla, Rõuge, Saku, Sõmeru ja Väike-Maarja vald. Muljeid programmis osalenud omavalitsuste esindajate kohta võite leida aadressil <http://www.entk.ee/kov-de-esindajate-muljed>

Noorsootöö rahastamine on endiselt omavalitsuste mure, kuigi seaduses on see ülesanne sõnastatud vahendite olemasolul ja tulubaasi pole taastatud, on hea meel tõdeda, et omavalitsused jätkuvalt panustavad noorsootöösse, sest riigipoolne tugi on ainult noortevolikogude loomisele ja üleriigilistele noorteühingutele.

Üks väga oluline teema noorsootöös on ka karjäärinõustamine. Uutes õppekavades on see valikainena sisse toodud, kuid selle rakendamine sõltub väga palju kohapealsetest võimalustest. Karjääriteenuseid ühendav tunnusmärk on **Rajaleidja**, mis ühendab endas nii karjääriplaneerimist toetavat portaali kui ka maakondlikke teavitamis- ja nõustamiskeskusi. Rohkem infot aadressilt <http://www.innove.ee/karjääriteenused>

Kultuuri- ja spordivaldkond

Läbirääkimiste töörühma kokkukutsumine kultuuriministeeriumi poolt kulgeb väga vaevaliselt, 2011. aastal saime kokku ühel korral, s.o 22. juunil, kus arutasime liitudepoolseid ettepanekuid ja saime vastuseks, et jätkuvad toetused 2011. aasta tasemel, rohkemaks võimalused puuduvad.

Jätkuvad ka senised programmid valdkondlikult, nagu laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate kollektiivide toetamine, mida reguleerib Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutus. Vana Võrumaa, Mulgimaa, Setumaa ja Peipsiveere kultuuriprogrammid. Uute programmide-

na lisandusid 2011. aastal Kihnu kultuuriruum, saarte pärimuslik kultuurikeskkond ja Virumaa pärimuskultuuri programm. Ministeeriumi esindajate sõnum oli, et tuleme tegevuste ning riigipoolsete toetussummade juurde siis, kui on selgunud konkreetsemad piirsummad eelarve menetluses. Rohkem aga läbirääkimiste komisjoni 2011. aastal kokku ei kutsutud ja omavalitsusliitude küsimustele vastati, et ministeeriumil pole rohkem midagi rääkida. Omavalitsusliitude taotlus oli, et kultuuriministeerium jätkaks õpilaste ujumise ja raamatukogude teavikute toetamist.

2011. aastal alustas kultuuriministeerium kultuuripoliitika arengusuundade väljatöötamist aastani 2020. Arengusuundade näol on tegemist Riigikogu poolt kinnitatava dokumendiga ja 2012. aasta lõpuks peab kokku saama alusmaterjal, mis esitatakse Riigikogule. Arengusuunad peaksid koosnema neljast olulisest osast: kultuuripoliitika üldpõhimõtted, kultuuri seosed teiste poliitikatega, kultuurivaldkondade põhieesmärgid ja iga valdkondade olulisemad põhimõtted. Teil kõigil võimalus või lausa kohustus selle dokumendi väljatöötamisel osaleda ja valmimisele kaasa aidata aadressil <http://www.kultuuripoliitika.ee/>. On ju kultuur üks omavalitsuse tegevusvaldkondadest. Täna käib teatud ringkondades vaidlus, kes peaks huviharidust toetama, on see kultuuri või hariduse valdkond.

Sporditöö

Haridus- ja teadusministeeriumi noorte ja välissuhete asekanstler Madis Lepajõe kutsumus kokku detsembris 2011 töörühma, mille ülesandeks on leida lahendusi riskide maandamiseks alaealiste osalemises spordis. Teravalt on päevakorda tõusnud noortelt raha küsimine, juhul kui noor peab vahetama spordiklubi. Seniste kokkusaamiste põhjal võib tõdeda, et erinevate alaliitude esindajad on moodustanud ringkaitse ja eitaavad seda probleemi, viidates sellele, et kui üldse selliseid juhuseid esineb, siis on need klubid, kes ei kuulu alaliitudesse. Kuhu töörühmas välja jõutakse, selgub edaspidi. Kui omavalitsustel on selliseid juhuseid teada, siis palun andke EMOLi büroosse teada.

Eesti Olümpiakomitee on läbi viinud uuringu „Kohalike omavalitsuste eraldised spordile aastatel 2004–2010“, mille tulemusena võib tõdeda, et kuigi 2009. aastal võeti spordiseadusest välja omavalitsuste kohustus rahaliselt toetada sporti, siis omavalitsuste toetused spordile ei ole vähenenud. Nimetatud uuringu ülevaade on kättesaadav omavalitsuste portaalis aadressil <http://portaal.ell.ee/16270>

Lisaks ülatoodule osalevad büroo töötajad ja erinevate omavalitsuste esindajad 28 erinevas töörühmas, mis kõik ühel või teisel määral käsitletavad omavalitsuste kohustusi hariduse, noorsootöö, kultuuri- või sporditöö valdkonnas.

EMOLi haridus- ja noorsootöö nõuniku osalemine komisjonides 2011. aastal

1. Programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ nõukoda (27.01)
konverents „Märka, toeta ja tegutse“ (04.11)
2. Täiskasvanu õppiija juhtkomisjon (11.02; 17.03; 14.10; 15.11)
3. Karjääri teenuste koostöökogu konverents „Mõtte ees, tegu järel“
(10.03; 12.05; 20.09; 27.10)
4. Maaeluvõrgustiku koostöökoda (16.03; 15.12)
5. Harjumaa gümnaasiumivõrgu korrastamine (05.04; 27.04; 09.06; 20.10; 22.11)
6. EL Programmiperioodi 2007–2013 struktuuritoetuste prioriteetse suuna „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ seirekomisjon (12.04)

7. Kultuurkapitali Harjumaa ekspertgrupp (13.mai; 06.06; 13.09; 08.12)
8. Keskkonnateadlikkuse programmist rahastatavate projektide hindamiskogu (I perioodil oli 141 projekti 16. mai ja teine periood 162 projekti)
9. Koolieelse lasteasutuse seaduse ja miinimumkoosseisu määruse muudatused (07.06; 24.08; 07.09)
10. Noorsootöötaja kutse andmise kutsekomisjon intervjuude läbiviimine kutse taotlejatega (08.06; 24.–25.10)
11. Kutsekoja juurde moodustatud Kultuuri Kutsenõukogu (08.6; 14.09; 16.11)
12. ERF meetme „Avatud noortekeskuste, teavitamis-nõustamiskeskuste ning huvikoolide kaasajastamine“ hindajate kogu (92 projekti 11.07 ja 16.11)
13. SoM töörühm VV määruse eelnõu koostamiseks koolieelse lasteasutusele ning SoM ministri määruse koolieelse lasteasutuse tervise edendamise ja päevakava nõuete kehtestamine (10.08)
14. Noortepoliitika Nõukogu (19.10)
15. „Kultuuripoliitika arengusuunad aastani 2020“ regionaalne töörühm (24.11)
16. Riskide maandamised alaealiste spordis (12.12)
17. ERRS-i juurde moodustatud kutsekomisjon tantsuspetsialisti kutse andmiseks (22.11; 12.12)
18. Meetme „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekeskkonna kaasajastamine“ perioodi 2008–2015 projektide hindamiskomisjon (07.02)
19. Eesti külaliikumise Kodukant juurde moodustatud „Aasta küla“ hindamiskomisjon:
  22. mai Leisi valla Metsküla küla ja Kõrgessaare valla Kõpu külade piirkond
  23. mai Vormsi valla Rälby küla ja Saku valla Metsanurme küla
  24. mai Kehtna valla Ohekatku külade piirkond, Kõo valla Pilistvere Kiriku küla ja Koigi valla Prandi küla – kellele omistati 5. augustil ka „Aasta küla 2011“ aunimetus
  25. mai Pala valla Assikvere küla, Tudulinna valla Oonurme küla ja Vihula valla Karepa külade piirkond
  6. juuli Are valla Murru-Suigu külade piirkond, Valgjärve valla Maaritsa küla ja Laska valla Tsolgo küla
  7. juuli Palupera valla Palupera külade piirkond ja Tähtvere valla Rahinge küla.

Sotsiaal- ja tervishoiuvaldkond

2011. aasta oli kõigis Euroopa Liidu riikides kuulutatud kodanikuaktiivsuse tõstmisele suunatud vabatahtliku tegevuse aastaks. Seoses eeltooduga suurenes oluliselt tähelepanu kodanikuühendustele ja kohaliku omavalitsuse koostööle nendega. Siseministeeriumi eesvõttel alustati kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamise programmiga. Mitmetel seminaridel ja ümarlaudadel analüüsiti sotsiaalteenuste osutamise üleandmise võimalusi MTÜdele jt vabaühendustele. Vabatahtlike panust peeti oluliseks hooldusteenuste, sealhulgas omastehooduse korraldamisel, laste ja perede heaolu toetamisel. Paides toimus ka esimene suurem üritus omastehooduse teemal, kus sõnavõtuga esines ka EMOLi esindaja.

Aruandeaasta lõpuks jõudis ühele poole „Laste ja perede arengukava 2012–2020“ koostamine, mille Vabariigi Valitsus koos rakendusplaani 2012–2015, 20. oktoobril 2011 heaks kiitis. Arengukava valmis sotsiaalministeeriumi juhtimisel koostöös paljude partneritega, kelle hulka kuulus ka Eesti Maaomavalitsuste Liit. Kava seab pikaajalised eesmärgid kogu riigi laste ja perede heaolu suurendamiseks ning elukvaliteedi tõstmiseks. Lastekaitse põhimõtteks on alati ja igal pool seada esikohale lapse huvid. Lastekaitse tagatakse riiklike, omavalitsuslike ja ühiskondlike organite kaudu. Lastekaitse põhirõhk on kohalikul omavalitsusel, kes korraldab laste kaitset ja abi osutamist kohaliku omavalitsuse territooriumil ning peab tagama lastele ja peredele vajalike teenuste kättesaadavuse seda vajavale isikule kõige lähemal. 2011. aasta juunis tutvustati sotsiaalministeeriumi poolt seoses laste ja perede arengukavaga „positiivse vanemuse TRIPLeP“ põhimõtteid ning toimus üritus „Hindamise töötuba laste ja peredega töötavatele praktikutele ja organisatsioonidele“, Laste Huvikaitse Koja ja EMOLi koostöös arutati septembris kohalike omavalitsuste sotsiaal- ja noorsootöötajatega laste ja perede huvikaitse küsimusi, novembris toimus Lastekaitse Liidu korraldatud Laste Õiguste Konventsiooni Eestis vastuvõtmise 20. aastapäeva tähistamise konverents „Kuidas elad, Eestimaa laps?“, kus ühe teemana räägiti ka laste ja perede arengukavast.

Üha olulisemaks on muutunud erinevates kohalikes omavalitsustes sotsiaalteenuste kättesaadavuse ja kvaliteediga seonduv. Aasta jooksul korraldas sotsiaalministeerium mitu ümarlauda, kus teemaks oli sotsiaalhoolekande seaduse muutmine ja kvaliteetsete teenuste kättesaadavuse tagamine üle Eesti kõigile inimestele sõltumata elukohast. Seaduse muutmise eelnõu jäi EMOLi poolt kooskõlastamata, sest plaanitavad muudatused oleksid toonud valdadele-linnadele kaasa otseseid kohustusi, mille täitmiseks ei olnud eelnõu seletuskirjas täiendavaid vahendeid kavandatud. Kuna sotsiaaltöötajad vajavad oma töös täpsemat juhendamist, alustas ministeerium kohalike omavalitsuste sotsiaalteenuste soovituslike juhiste väljatöötamist, mille täitmine ei ole kohustuslik.

Eelnevast aruandeaastast kandus ka käesolevasse ÜRO Puuetega Inimeste Õiguste Konventsiooni ratifitseerimise ja selle fakultatiivprotokolliga liitumise arutelu. Sotsiaalministeeriumi esindajate seisukoht on, et ratifitseerimine on ainult hea tahte märk, sest tegelikult on kõik need kohustused juba niigi meie siseriiklike haldusaktidega KOVidele täitmiseks kohustuslikud. Vaidlus käib ka puude ja puuetega inimeste siseriiklikult ja konventsioonis sätestatud mõiste erineva tõlgendamise ja sellega kaasneva üle. ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohaselt hõlmab puuetega inimeste mõiste isikuid, kellel on pikaajaline füüsiline, vaimne, intellektuaalne või meeleline kahjustus, mis võib koostoimel erinevate takistustega tõkestada nende täielikku ja tõhusat osalemist ühiskonnaelus teistega võrdsetel alustel.

Eestis on puue inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koostoimes erinevate suhtumuslike ja keskkondlike takistustega tõkestab ühiskonnaelus osalemist teistega võrdsetel alustel. Toetudes

oma liikmetelt saadud andmetele, ei kooskõlastanud EMOL järjekordset vastavat eel- nõud. EMOLi liikmete arvamus kohaselt ei ole konventsioonis üleminekuaega märke- ritud ja seal sätestatud kohustused hakkavad konventsiooni ratifitseerinud riigile keh- tima koheselt. Näiteks ei ole kohalikel omavalitsustel majanduslikke võimalusi tagada konventsioonis sätestatud füüsiline ja intellektuaalne juurdepääs. Siseriiklikud normid kohustavad füüsilist juurdepääsu tagama uute ja rekonstrueeritavate hoonete ja raja- tiste puhul, kuid konventsioon kohustab seda tagama kõigi puhul.

Üheks kordaminekuks võib lugeda asjaolu, et tänu sellele, et 2010. aasta Vabariigi Valitsuse ja Omavalitsusliitude Koostöökogu läbirääkimiste töö-, sotsiaal- ja tervise töö- rühma koosolekul juhtis EMOLi esindaja korduvalt tähelepanu toimetulekutoetuse ebapiisavusele, tõsteti riigi poolt 2011. aastal toimetulekutoetuse suurust. Vastavalt 2011. aasta riigieelarve seadusele on toimetulekupiiri määr 76,70 eurot kuus üksi elava- le inimesele või perekonna esimesele liikmele ning 61,36 eurot pere teisele ja igale järgnevale liikmele.

Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskuse kutsel osales EMOL ülevaate koostamisel ko- haliku omavalitsuse korralduse seadusest, lähtudes sugupoolte aspektist. Ülevaate teostati projekti „Meeste ja naiste potentsiaali võrdväärsem rakendamine ühiskonnas – ENUT tegevusprogramm 2011“ raames. Naiste ja meeste võrdõiguslikkus on üks Eu- roopa Liidu põhiväärtusi. Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu poolt välja töötatud Euroopa Harta naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta kohalikus elus kutsus kohalikke ja regionaalseid omavalitsusi üles edendama soolist võrdõigus- likkust. Ülevaate koostamisel analüüsiti, kui palju mehi ja naisi on vallavavanemate ja linnapeade, volikogude esimeeste ning linna- ja vallasekretäride ametites. Tõdeti, et olgugi, et kehtiv seadusandlus on sõnastatud sooneutraalselt, valitakse või nimetatak- se juhtivatele kohtadele üldjuhul siiski mehi.

Aasta lõpus alustati tubakapoliitika rohelise raamatu koostamise kontseptsiooni välja- töötamist, et vähendada suitsetamise kahjulikku mõju tervisele.

Uus ja huvitav teema oli seotud tiheasustusalas viibivate loomadega ehk nn linnaloo- madega. Eesti Jahimeeste Seltsi poolt korraldatud ümarlinal püüti selgitada, mida teha rebaste, metssigade, kajakate, kullide jt loomade ning lindudega, kes võivad ini- mesele ohtlikud olla ja haigusi levitada. Probleemi tõstatasid Kuressaare ja Viljandi linn, kellel oli probleeme metssigade poolt lõhutud kergliiklusteedega ja linnas vabalt ringi jooksvate rebastega. Hetkel ei ole need loomad-linnud kellegi omad ja keegi ei ole otseselt kohustatud nendega tegelema. EJS viitas kohaliku omavalitsuse korraldu- se seaduse § 6 lg 3 punktile 2, mille kohaselt lisaks seaduses sätestatud ülesannetele otsustab ja korraldab omavalitsus neid kohaliku elu küsimusi, mis ei ole seadusega antud kellegi teise otsustada ja korraldada. Leiti, et mõistlik on koostöö kohalike jahi- meeste seltsidega.

Endiselt jätkub koostöö ajakirjaga Sotsiaaltöö. Aruandeaasta viimases numbris ilmus toimetuskolleegiumi liikme M. Kaljula artikkel kohalike omavalitsuste probleemidest seoses sotsiaalhoolekandega. EMOLi algatusel alustas ajakiri eestkosteteema ka- jastamist. Ilmus väga põhjalik artikkel Jõgeva vallavalitsuse sotsiaaltöö peaspetsialist Luule Palmistelt teemal kohalik omavalitsus eestkostjana. Tõsiasi, et teema on oluli- ne ja probleemiderohke, näitab rohke tagasiside artiklile.

Eestkostega on seotud ka hoolekandeesutustesse rahvastikuregistri seaduse eelmi- se redaktsiooni alusel sissekirjutatud inimeste probleem. Eriti terav on probleem nen- des kohalikes omavalitsustes, kelle territooriumil asub erihoolekandeesutus, sest kõik kliendid, kelle elukohaks on registreeritud hoolekandeesutus, tulevad suure tõenäo- susega kohaliku omavalitsuse eestkostele. Veel raskemaks muudab olukorra tõsiasi,

et kui kliendid paigutatakse teise hoolekandetasutusse, jääb elukohaks ikka endise asutuse omavalitsus. Nii suur eestkostetavate hulk põhjustab osadele omavalitsustele ebamõistlikult suure koormuse. EMOL on liikmete hulgas läbi viinud mitu küsitlust, et selgitada, kuidas olukorda parandada. Umbes pooled vastanutest leiavad, et riik peaks nende isikute puhul kompenseerima omavalitsusele eestkostega seonduvad kulutused ja umbes pooled leiavad, et õige oleks kliendid tagasi kirjutada nende kunagiste koduomavalitsuste aadressile. Kokkuvõtte vastustest on esitatud ka sotsiaalministeeriumile.

Endiselt oli päevakorral käsimüügiravimite võimalik müük väljaspool apteeki. Antud küsimuses andis EMOLi esindaja vastused nii Rapla ajalehele Nädaline kui ka Eesti Päevalehele. Ravimite kättesaadavusega on rahul need kohalikud omavalitsused, mis asuvad linnade ümbruses või kelle territooriumil on apteek olemas, teised on väga rahulolematud ja pooldavad ravimite müügi lubamist ka sidejaoskondades (Eesti Posti hiljutine ettepanek), kauplustes, bensiinijaamades ja mujal.

Ravimite kättesaadavuse teemaga paralleelselt on pidevalt tähelepanu all ka perearstid. Riigieelarve kontrolli komisjon korraldas Riigikogu konverentsisaalis avaliku istungi, kus oli päevakorras Riigikontrolli kontrolliaruande „Perearstiabi korralduse” arutelu. Kontrolliaruandest nähtus, et Eestis on 76 omavalitsust üle 200 külaga, millest ei ole võimalik ühiskondliku transpordiga perearsti juures ühe päevaga käia. Riigikontrolli aruandest nähtub, et 55% küsitlusele vastanud perearstidest ei saa KOVilt mingit toetust; 20% nimetas KOVi toetust rendi või kommunaalkulude tasumisel ning 8% nimetas tasuta ruume. Samas on ka mitmeid omavalitsusi, kes on suutnud perearstidele pakkuda korralikult remonditud ruume. Aruande kohaselt on üheks suurimaks probleemiks perearstiabi kättesaadavuse tagamine (puuduvad perearstid, halb transport). EMOLi esindaja Kurmet Mürsepp tegi istungil sisulise ettekande, kus oli ka rida ettepanekuid, kuidas oleks võimalik olukorda parandada. Rõõm on tõdeda, et ettepanek kehtestada perearstidele lähtetoetus sarnaselt maale minevate pedagoogidega viidi ka ellu.

EMOL osales Geomedia poolse koolitust puudutava riigihanke täitmisel. Koolitus keskendus: haridus- ja sotsiaalvaldkonnale. Täpsemalt korraldas Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia koostöös EMOLi, ELLi, rahandusministeeriumi ning siseministeeriumiga koolitused „Riigi ja kohalike omavalitsuste koostöö”, mille keskmes oli haridus- ja sotsiaalvaldkonna areng Eestis riigis. Koolituse eesmärgiks oli teoreetiliste ja praktiliste teadmiste ning oskuste suurendamine riigi ja kohalike omavalitsuste omavahelise koostöövõimaluste kohta, et tagada senisest toimivam avaliku halduse korraldus, kvaliteetsemad ja kättesaadavamad haridus- ja sotsiaalteenused. Keskkel kohal oli praktiliste lahendite käsitus, võimaluste otsing kohalike omavalitsuste ja keskvalitsuse koostöö võimendamiseks haridus- ja sotsiaalvaldkonnas. Nimetatud koolituse läbiviimisel kasutati EMOLi vastust sotsiaalministeeriumile sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamata jätmisel.

Sotsiaalnõuniku tegemised 2011. aastal

1	26. jaan	Euroopa vabatahtliku tegevuse aasta avafoorum	KUMU
2	31. jaan	Ajakirja "Sotsiaaltöö" toimetuse kolleegium	TAI
3	15. veebr	Hooldusvajaduse ja pikaajalise terviseprobleemiga inimeste abivajaduse tagamise uuringu tutvustus	SOM
4	9. märts	TST töörühma koosolek	SOM
5	17. märts	Sotsiaalsed töökohad: ideoloogia, õigusruum ja praktika	TAKK
6	30. märts	Ajakirja Sotsiaaltöö toimetuse kolleegium	TAI
7	30. märts	EISi koolitus Webmedia kontoris	
8	27. apr	Mess-konverents "Terve elu kompass"	RahvRaam
9	2. mai	MTÜ Perede ja Laste Nõuandekeskusega arutelu sügisese KOVide seminari ja huvikaitse konverentsi	Lapse Huvikaitse Koda
10	10. mai	Seminar "Töölesaamist toetavad hoolekande meetmed 2012–2013" ESF programm	Tartu
11	12. mai	Ümarlaud elukoha registreerimine hooldekodus	SOM
12	17. mai	Arutelu hooldusteenuste nõuded	SOM
13	31. mai	Võrdõiguslikkus	Kolu kõrts
14	6. juuni	Laste ja perede arengukava. Positiivne vanemlus. TRIPLep	SOM
15	7. juuni	Hindamise töötuba laste ja peredega töötavatele praktikutele ja organisatsioonidele	SOM
16	7. juuni	Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020 juhtkomitee koosolek	SOM
17	8. juuni	TST töörühma koosolek	ELL
18	15. juuni	MTÜ Kodukant projekt "Üheskoos on kindlam"	
19	16. juuni	TST töörühma koosolek	SOM
20	1. juuli	Ümarlaud muinsuskaitse seaduse muutmise	KuM, MKA
21	18. aug	Elektriautode infopäev	SOM
22	26. aug	PsAS, tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja TsKMS muutmise seadus	SOM
23	31.07–2.09.	Sõprusomavalitsuste päevad	Turu
24	5. sept	Ajakirja Sotsiaaltöö toimetuse kolleegium	TAI
25	8. sept	Seminar "Õnnelik laps" EMOL ja Laste Huvikaitse Koda korraldas	Sirge tn2

26	13. sept	TST töörühma koosolek	SOM
27	23. sept	Alkoholipoliitika kontseptsioonidok koostamine	SOM
28	28. sept	Laste ja perede huvikaitse – keda huvitab	RahvRaam
29	29. sept	Laste Huvikaitse Koja korraldatud sotsiaaltöö konverents “Koostöös tulemusteni”	Tartu
30	6. okt	Riigi ja KOV koostöö. Haridus ja sotsiaalia	Geomeedia
31	13. okt	Omastehooldusfoorum	Paide
32	18. okt	Ettekanne sotsiaalteenuste osutamise vabaturu olukorras	SOM
33	19. okt	Eesti Konverentsisaadiku programm	Kiek in de Kōk
34	20. okt	Perearstiabi korraldus	Riigikogu
35	25. okt	Laste ja perede heaolu	SOM
36	27. okt	Rahvatervise seaduse muutmise töörühm	SOM
37	2. nov	Hoolekande aastakonverents	RahvRaam
38	3. nov	Seminar EPIKojas	EPIKoda
39	9. nov	Kodanikeühenduste riikliku rahastamine	SIM
		korrastamise programmi töörühma koosolek	
40	16. nov	Sootundlik KOKS. Nõupidamine	ENUT
41	17. nov	Lastekaitse Liidu konverents “Kuidas elad, Eesti-maa laps?”	RahvRaam
42	23. nov	Geomeedia. Riigi ja KOVi koostöö. Haridus ja sots.	
43	25. nov	Astangu KRK “Kaitstud töö” Ettekanne	Astangu
44	28. nov	Puuetega inimeste hooldus ja eestkost. IVOL	SOM
45	30. nov	Ajakirja Sotsiaaltöö toimetuse kolleegium	TAI
46	7. dets	Tubakapoliitika rohelise raamatu töörühm	SOM
47	8. dets	Töäjõu liikumise uuringu tutvustus. TÜ	SOM
48	9. dets	Seminar EPIKojas	Epikoda
49	12. dets	Loomad tiheasustusalas	EJS
50	16. dets	Laste ja perede arengukava tutvustus ja SOM tänuüritus Tallinna Õpetajate Majas	
51	16. dets	Eesti Rahvusliku Folkloorinõukogu Pärimuskultuuri valdkonna kutsekomisjoni töökoosolek	Vilmsi tn

Keskkonna- ja maaküsimuste valdkond

Maa-ja keskkonnaküsimusteläbirääkimistetöörühmal liikmed lähtusid Omavalitsusliitude Koostöökogu kokkulepetest 2011. aasta riigieelarve koostamiseks.

Omavalitsusliitude Koostöökogu ettepanekud maaküsimustes olid jätkuvalt

Taotlema Vabariigi Valitsuselt riigi maapoliitika põhimõtete selget defineerimist, sealhulgas riigi maareservi suuruse kindlaksmääramist ning omavalitsustele seadusega pandud ülesannete täitmiseks ja arengu tagamiseks vajaliku maa munitsipaliseerimise küsimuse lahendamist.

Seoses koduomanike maamaksust vabastamise seaduse eelnõu (51SE) menetluse etapiga esitati Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu poolsed märkused ja seisukohad.

Tegemist on kõigi Eesti kohalike omavalitsuste jaoks olulise eelnõuga kuna see puudutab otseselt kohalike omavalitsuste tulubaasi. Üldiselt tavaks olnud kooskõlastusringi antud eelnõu ei läbinud ning eelnõu ettevalmistamise etapis ei olnud kohalikel omavalitsustel võimalik osaleda. Maamaks moodustas olulise osa kohaliku omavalitsuse üksuse tulubaasist, omades sageli olulist tähtsust väiksemate omavalitsuste eelarve tulude allikana.

Maamaksu seaduse muutmise seaduse eelnõu osas oldi seisukohal, et kohalike omavalitsuste eelarvetele laekuvate riiklike maksude maksutulused, sealhulgas maamaks, või kohalike maksude maksutulused vähendavate otsuste kavandamisel tuleb ette näha samas rahalises mahus muude maksutulude suurendamine või tulubaasi vähenemise kompenseerimine.

Eelnõu seletuskirjas nimetatud rahandusministeeriumi arvestuse kohaselt väheneks kohalikele omavalitsustele laekuv maamaks 17 miljoni euro võrra. Eelnõu seletuskirja kohaselt kaetakse see riigieelarvelistest vahenditest. Oldi seisukohal, et sellest selgitusest ei piisa. Kodualuse maa maksuvabastus jaotub territoriaalselt ebaühtlaselt, seega vajab ka kompenseerimine tulubaasi vähenemise jagunemisega proportsionaalset meetet. Lisaks on riik läbi maksukorralduse seaduse muudatuse juba varasemalt sisse viinud põhimõtte, et maamaksu maksjad krediteerivad riigieelarvet.

Tehti ettepanek seaduseelnõu edasisel menetlemisel teostada täielik seaduse rakendamiseks vajalike kulude analüüs, tuues välja tulubaasi vähenemise omavalitsusüksuste lõikes ning töötada välja kompenseerimismehhanismi sellele vastavalt.

Maa hindamise küsimuses

Taotleti Vabariigi Valitsuselt viia maa korraline hindamine läbi hiljemalt 2012. aastal ja katta riigieelarvest reformimata riigimaade hooldamise ja haljastamise kulud vähemalt 2009. aasta mahus.

Valitsuskomisjoni seisukohad olid et, maade korralist hindamist 2012. aastal läbi ei viida ja riigieelarvest kaetakse keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade hooldamise kulu vähemalt 2011. aasta mahus.

Lepiti kokku et riigieelarvest kaetakse keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate riigimaade hooldamise kulu vähemalt 2011. aasta mahus (57 500 EUR, ca 350 maaüksust).

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud keskkonnanahoiu valdkonnas olid;

1. läbirääkimiste jätkamist Euroopa Liidu struktuurivahendite rakendamise avaliku sektori poolse osaluse katmise küsimustes ja riigieelarves riigipoolse osaluse kavandamist kohalike omavalitsuste EL fondidest rahastatavates keskkonnanahoiu valdkonnas ja veeprojektides 2012. aastal ning jätkata seda kuni rahastamisperioodi lõpuni;
2. toetust kohalike omavalitsuste eelarvetele, et tagada struktuuritoetuste 2007–2013 perioodil omaosalus veeprojektides, mille kaasfinantseerimise määr ületab 15%;
3. jätkuvalt vahendeid omavalitsusüksustele alla 2000 IE reoveekogumisaladel investeeringute teostamiseks;
4. kõigi keskkonnatasude osas tasu jaotumise muutmist riigieelarve ja kohalike omavalitsuste eelarvete vahel nii tavamäärade kui ka kõrgendatud maksimummäärade korral, rakendades solidaarsuse ja regionaalsuse ehk kohalikku komponenti;
5. Kyoto protokolliga seotud CO₂ heitmevootide (AAU) müümisest saadavate vahendite rakendamiseks kohalike omavalitsuste objektidest koosnevate pakettide moodustamise jätkamist.

Üleriigiliste Omavalitsusliitude Koostöökogu jäi eriarvamusele, et

1. Omavalitsusliitude Koostöökogu ei pea õigeks linnade ja valdade survestamist laenukoormuse suurendamiseks riigi poolt Euroopa Liiduga liitumisel võetud tähtajaliste kohustuste täitmiseks. Peame vajalikuks riigipoolse kaasfinantseerimise taastamist EL struktuurivahendite tähtajaliseks rakendamiseks.
2. Omavalitsusliitude Koostöökogu on jätkuvalt seisukohal, et riigi poolt Euroopa Liiduga liitumisel võetud tähtajalised kohustused on riigi kohustused ning nende tähtajaline täitmine on võimalik ainult riigipoolse kaasfinantseerimise olemasolul.

Ruumiandmete seadus

Eesti Maaomavalitsuste Liit pöördus maaameti poole selgituste saamiseks liikmetelt laekunud teabe kohta, mille kohaselt rõhutati hiljuti (aprillis 2011) toimunud ADSi ja kohanimedega teabepäeval kohalikele omavalitsustele, et tulenevalt ruumiandmete seaduse rakendussätetest peavad kinnistutel asuvad hooned olema kantud registritesse koos koordinaatidega hiljemalt 01.01.2012. Samas ei ole riigi poolt ette nähtud täiendavaid vahendeid, et vastavat tööd tagantjärele koos koordinaatide määramisega ära teha.

Maaameti vastuses soovitatakse kohalikel omavalitsustel teha koostööd riigiga, kuna koha-aadresside määramine ja aadressitoimingute teostamine on kahetise iseloomuga.

Transpordi- ja sidevaldkond

Omaavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud:

1. Leppida kokku teeseaduse muudatustes, sätestades selles kütuseaktsiisist teehoiuks laekuvate vahendite arvel kohalike teede hoiuks eraldatava osa suuruseks 2012. aastal vähemalt 15% ja selle eraldamine omavalitsusüksustele tasandusfondi kaudu vastavalt läbirääkimiste käigus kokkulepitavale mudelile.
2. Jätkata läbirääkimisi teehoiu vahendite kulupõhiste jaotuspõhimõtete väljatöötamiseks eesmärgiga tagada nimetatud vahendite õiglasem, sealhulgas ka erinevaid kulutingimusi arvestav jaotus kohalike maanteed ja tänavate vahel kindlustamaks eri liiki ja eri omandis olevate teede vastavus teeseadusest tulenevatele nõuetele.
3. Eraldada maakonna ühistranspordiliinide täiendavaks finantseerimiseks vahendid vähemalt 2009. aasta tasemel 21 670 miljonit eurot (339 miljonit krooni).
4. Liita projekt „Tallinna tramm“ kui keskkonnasõbralik ühistransport olemasolevate ja perspektiivsete liinide osas Vabariigi Valitsuse poolt toetatavate transpordi investeeringute kavasse.

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Iga-aastane kohalike teede toetuse suurus vaadatakse üle riigieelarve koostamise käigus ning võimalusel suurendatakse kohalike teede hoiu toetuse osakaalu üldises teehoiu kuludes. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt on teede ja tänavate korrashoid kohaliku omavalitsuse kohustus ning riigieelarves teehoiuks ette nähtud vahenditest tehtud sihtotstarbelisi eraldisi kohalikele omavalitsustele tuleb endiselt käsitleda kui riigipoolset toetust kohalike teede hoiuks lisaks kohaliku omavalitsuse muudele eelarvevahenditele. Majandus- ja kommunikatsiooniministerium taotleb 2012. aastaks kohalike teede rahastamiseks 10% teede rahastamiseks ettenähtud vahenditest (25 829 275 € ehk 404,14 mln kr). 19.09.2011. a seisuga on valitsuskabinetis saavutatud kokkulepe 17 757 627 € (ca 278 mln kr), mis tulenevalt uuest RMI kütuseaktsiisi laekumise prognoosist moodustab 6,7% teede rahastamiseks ettenähtud vahenditest.
2. Senine praktika kohalike teede hoiuraha vahendite jaotuspõhimõtete kohta on kokku lepitud omavalitsustega ja selle muutmiseks ootab valitsuskomisjon omavalitsusliitude konkreetseid ettepanekuid koos põhjendustega uue meetodika kohta.
3. Maakonna ühistranspordiliinide finantseerimiseks taotles MKM kokku 21,994 mln € (344 mln kr). 19.09.2011. a seisuga on valitsuskabinetis saavutatud kokkulepe maakonna ühistranspordiliinide finantseerimiseks 21 331 791 € (333,77 mln kr) ulatuses.
4. Ei toeta projekti „Tallinna tramm“ (uute trammiliinide ehitus) lülitamist transpordi investeeringute kavasse järgmistel põhjustel:
  - 4.1. Transpordi investeeringute kava vahendid on projektide vahel ära jaotatud ning puuduvad vabad vahendid „Tallinna trammi“ lisamiseks;
  - 4.2. „Tallinna trammi“ projekt pole piisavalt tehniliselt ette valmistatud, et seda oleks võimalik ellu viia käesoleva eelarveperioodi jooksul;

- 4.3. Tallinn linnal puuduvad kaasfinantseerimiseks vajalikud vahendid vähemalt aastani 2014.
5. Vastavalt Eesti-Hispaania kokkuleppele lisatakse investeeringute kavasse praeguse trammiliini nr 4 taristu rekonstrueerimise projekt ning lisaks soetatakse AAU-de müügist laekuvatest rahadest 15 uut trammi antud liinile.

Kokkulepe:

1. Kohalike teede toetuseks eraldatakse 17 757 627 € (ca 278 mln kr), mis tulevalt uuest RMi kütuseaktsiisi laekumise prognoosist moodustab 6,7% teede rahastamiseks ettenähtud vahenditest.
2. 2012. aastal seni kehtivaid teehoiu vahendite jaotamisel põhimõtteid ei muudeta. Kohalike teede hoiuks eraldatud vahendite jaotamisel lähtutakse registrisse kantud kohalike ja lepingu alusel avalikuks kasutamiseks määratud erateede ja linna valla tänavate pikkusest ning järgmistest koefitsientidest: kohalik maantee ja eratee – koefitsiendiga 1,0 ning tänav koefitsiendiga 5.
3. Maakonna ühistranspordiliine finantseeritakse kokku 21 331 791 € (333,77 mln kr) ulatuses.
4. Vastavalt Eesti-Hispaania kokkuleppele lisatakse investeeringute kavasse praeguse trammiliini nr 4 taristu rekonstrueerimise projekt ning lisaks soetatakse AAU-de müügist laekuvatest rahadest 15 uut trammi antud liinile.

Eriarvamus:

1. Omavalitsusliitude Koostöökogu taotleb jätkuvalt teeseaduse muutmist, sätestades selles kütuseaktsiisist teehoiuks laekuvate vahendite arvel kohalike teede hoiuks eraldatava osa, sealhulgas suuruseks 2012. aastal vähemalt 15%.
2. Omavalitsusliitude Kootöökogu taotleb majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumilt, et viimane valmistaks ette ühistranspordiseaduse muutmise pidades silmas vajadust kompenseerida ühistranspordiseadusest tulenevate riigipoolsete sõidusoodustuste tõttu saamata jäävad tulud kohalikele omavalitsustele.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOL) 4. märtsi 2011 volikogu koosolek avaldas arusaamatust regionaalministri 17. veebruari 2011 käskkirja nr 34 „Kergliiklusteede toetuskeem“ suhtes, millega suunati kohalike omavalitsusüksuste kergliiklusteede rajamise toetuskeemi rakendamiseks 2,6 miljonit eurot, mis oli eraldatud siseministeeriumile täiendavate regionaaltoetuste andmiseks.

Tekitas arusaamatust, et olukorras, kus vaatamata teehooleks eraldatud rahade puudumisele vajavad nii riigi kui ka kohalikud maanteed ja tänavad peale lume sulamist hädasti aukude lappimist ja teiste külmakahjustuste likvideerimist, kusjuures on eriti halvas seisus greiderdamist vajavad kruusateed, eraldab riik olulise summa raha kergliiklusteede rajamiseks. Toetuskeemi eesmärgiks on aidata kaasa liiklusohutuse suurendamisele kergliiklusteede rajamise toetamisega. Oleme seisukohal, et auklikud ja lagunenud sõiduteed on liiklusohutuse seisukohalt suurema riskiteguriga kui puuduvad kergliiklusteed.

IKT valdkond

IKT valdkonna töörühm moodustati siseministeeriumi ettepanekul 2008. a Vabariigi Valitsuse poolt moodustatud valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni läbirääkimiste IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) töörühmas jätkati kohalikes omavalitsustes digitaalse asjaajamise rakendamise planeerimist, selleks kavandatakse järgnevaid ühiseid tegevusi.

Omavalitsusliitude Koostöökogu delegatsiooni ettepanekud

1. Tagada kohalikele omavalitsustele täiendavate rahaliste vahendite eraldamine avalike teenuste kättesaadavuse edasiseks parendamiseks, eesmärgiga suurendada automatiseeritud e-teenuste osakaalu.
1. Leida täiendavaid finantseerimise vahendeid ISKE rakendamiseks lähiaastatel kohalikele omavalitsustele, kes ei ole senini liitunud ISKE projektiga
2. Leida rahalisi vahendeid munitsipaalharidusasutuste XXI sajandi IT infrastruktuuri kontseptsiooni loomiseks ja vastava infrastruktuuri väljaehitamiseks, eesmärgiga tagada munitsipaalharidusasutuste IT valdkonna jätkusuutlik areng ja luua õpilastele võrdsed tingimused õppeprotsessis nüüdisaegsete IT-võimaluste ärakasutamiseks.

Valitsuskomisjoni seisukohad:

1. Toetame digitaalse asjaajamise rakendamist ning e-teenuste osakaalu suurendamist kohalikes omavalitsustes läbi kohaliku omavalitsuse infoühiskonna projektide (kohaliku omavalitsuse menetluste keskkond (KOV MEN), ruumilise planeeringu Infosüsteem (RPIS), kohaliku omavalitsuste teenuseportaal (KOVTP)).
2. Toetame „KOV ISKE“ projekti jätkamist ning laiendamist pilootprojektist väljajäänud omavalitsustele, otsides täiendavaid finantseerimisvõimalusi „KOVISKE 2“ meetme rakendamiseks.

Kokkulepe:

1. Teavitame elanikkonda infoühiskonna arenguga kaasnevatest riskidest ning tagame selleläbi infosüsteemide turvalise käitlemise ning teadlikkuse tõusu.
2. Toetame digitaalse asjaajamise rakendamist ning e-teenuste osakaalu suurendamist kohalikes omavalitsustes, toetades juba käigusolevate KOV infoühiskonna projektide laiemat kasutuselevõttu ning uute kodanikukesksetele e-teenustele suunatud infosüsteemide juurutamist.
3. Toetame kohalike omavalitsuste KOV ISKE projekti jätkamist ning laiendamist pilootprojektist väljajäänud omavalitsustele, otsides täiendavaid finantseerimisvõimalusi KOVISKE2 projekti rakendamiseks.
4. Arvestades Vabariigi Valitsuse tegevussuundasid ning kohalike omavalitsuste vajadusi, töötame välja kohalike omavalitsuste infoühiskonna arengukava järgnevaiks neljaks aastaks.

Siseministeeriumi sõnul on neil plaan uus arengukava 2012–2015 välja töötada. Kaasatakse kindlasti erinevad osapooled (OVL, EMOL, MKM, RIA jne). Arengukava raames on kindlasti võimalus erinevad KOV IKT probleemid ja arengusuunad läbi analüüsida ja paika panna.

Väliskoostöö ja arendusprojektid

EMOL on võrdväärne partner teiste EL riikide omavalitsusliitudega väliskoostöös ja osaleb Euroopa koostöö organisatsioonide töös (CEMR, BSSSC, Regioonide Komitee, CLRAE).

Väliskoostöö aitab omavalitsustel kaasa rääkida EL õigusloomes, mis 70% ulatuses puudutab kohalikke omavalitsusi kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides. Rahvusvahelises koostöös osalemine aitab paremini esindada EMOLi liikmete huve EL, kuhu me kuulume 7 aastat ja leida liitlasi ühiste huvide kaitsel ning pakkuda solidaarsust erinevate huvide kaitsel. Uued teadmised Euroopa Liidust aitavad meil teha paremaid otsuseid, tunnetada oma identiteeti ja efektiivsust ning kaasatust. Kodanikuühiskonna toimimise sisekorraldus ja inimkesksus ning ühiste väärtuste kujunemises ühiskonna sidustamisel on meil palju õppida naaberriikidelt. EMOLi tegevus on siin kaasa aidata ja toetada oma liikmete välissuhtlemise alase võimekuse kasvu ning kasvada ka ise.

Osalemine väliskoostöös

Euroopa Nõukogu Kohalike Omavalitsuste Kongress (CLRAE)

2011. aastal jätkus EMOLi osalemine Euroopa Nõukogu Kohalike Omavalitsuste Kongressi (CLRAE) töös. Järgmiseks mandaadiperioodiks (2010–2012) on EMOLi põhiliikmeteks Euroopa Nõukogu Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Kongressis (CLRAE) on Jüri Landberg (Rägavere vallavolikogu liige) ja Urve Palo (Viimsi abivallavanem) ning asendusliikmeks Leo Adel (Haljala vallavanem). Seoses Riigikogu valimistega liikus Urve Palo Riigikogu liikmeks, mille tõttu pidime leidma uue põhiliikme.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu juhatuse koosolekul 30. augustil 2011 otsustati:

Esitada regionaalministrile Eesti Maaomavalitsuste Liidu poolt Eesti CLRAE delegatsiooni uueks põhiliikmeks Sirje Tobreluts.

Delegatsiooni liikmed:

1. Jüri Landberg (K) – põhiliige, Rägavere vallavolikogu liige
2. Sirje Tobreluts (SDE) – põhiliige, Laheda vallavanem

Delegatsiooni asendusliige:

3. Leo Adel (RE) – asendusliige, Haljala vallavanem

Euroopa Liidu Regioonide Komitee (CdR)

Eestile kuulub tulenevalt Euroopa Liidu ühinemislepingu laienemise deklaratsioonist ja ühinemisakti artiklist 15 Regioonide Komitees 7 kohta (vastavalt 7 liiget ja 7 asendusliiget). Regioonide Komitee Eesti liikmete (7+7) kohad jagunevad: 4 põhiliikme kohta Eesti Linnade Liidule + 3 asendusliiget ja 3 põhiliikme kohta Eesti Maaomavalitsuste Liidule + 4 asendusliiget. Euroopa Liidu Regioonide Komitee Eesti rahvusdelegatsiooni liikmeteks mandaatperioodiks 2010–2014 on EMOLi esindajad:

Põhiliikmeteks:

1. Kurmet Mürsepp (IRL), Antsla vallavolikogu liige, Võrumaa
2. Uno Silberg (ERL), Kose vallavolikogu liige, Harjumaa
3. Kaido Kaasik (IRL), Valjala vallavanem, Saaremaa

Asendusliikmeteks

1. Kadri Tillemann (-), Keila vallavanem, Harjumaa
2. Urve Erikson (ERL), Tudulinna vallavolikogu liige, Ida-Virumaa
3. Juri Gotmans, (-), Sõmerpalu vallavolikogu liige, Võrumaa
4. Saima Kalev (ERL), Jõgeva vallavolikogu liige, Jõgevamaa

Seoses Euroopa Liidu Regioonide Komitee Eesti rahvusdelegatsiooni põhiliikme, EMOLi esindaja, Kaido Kaasiku kinnitamisega Saare maavanemaks,

Otsustas Eesti Maaomavalitsuste Liidu juhatus 01.11.2011

1. Kinnitada uueks põhiliikmeks
Urve Erikson (ERL), Tudulinna vallavolikogu liige, Ida-Virumaa
2. Kinnitada uueks asendusliikmeks
Villi Pihl (RE), Kärla vallavanem, Saaremaa

Regioonide Komitee on poliitiline kogu, mis annab kohalikule ja piirkondlikule tasandile võimaluse kaasa rääkida ELi poliitika kujundamisel ja õigusaktide koostamisel. ELi lepingute kohaselt on komisjon, parlament ja nõukogu kohustatud konsulteerima Regioonide Komiteega uute ettepanekute osas, mis tehakse kohalikule või piirkondlikule tasandile mõju avaldavates valdkondades.

Päevakajalised teemad 2011

2011. aastal toimus kokku 6 Regioonide Komitee täiskogu istungit. Kokku menetleti 60 erinevat teemat. Nendest 9 teemat oli seotud siseturu toimimisega ja 8 teemat ühise põllumajanduspoliitika nn tervisekontrollijärgsete erinevate meetmete rakendamisega ja uute eesmärkide seadmisega aastaks 2020. EL eelarve ja selle kontrolli ning järelmeetmetega oli seotud 6 teemat.

Milliseid ettepanekuid esitati ja miks?

Täiskogule esitatud arvamuste kohta esitati Eesti delegatsiooni nimel (vähemalt 6 allkirjaga) kokku 93 parandusettepanekut (nendest 77 esitas Uno Silberg ja 8 Kaido Kaasik ning 8 valmistas ette Ille Allsaar), millest toetati 70 parandusettepanekut ehk 75% esitatutest. Kõige rohkem parandusettepanekuid esitati teema olulisuse tõttu ühi-

se põllumajanduspoliitika kohta, kokku 34 parandusettepanekut ja eelarve arengute kohta 11. Lisaks nendele esitati kokku 6 parandusettepanekut ka koos Läti ja Leedu delegatsiooniga.

ECOSE komisjonis valmistati täiskogule ette 12 arvamuse eelnõud, mille kohta esitas Uno Silberg kokku 96 parandusettepanekut, millest toetati 78 ehk 81% esitatutest. Probleemsemateks ECOSe teemadeks oli finantstehingute maksu ühine süsteem ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamisel.

88. istungi peamised teemad:

1. Kohalikud toidusüsteemid.
2. Toiduabi jaotamise programm liidus enim puudustkannatavatele isikutele.
3. Integreeritud merenduspoliitika edasiarendamine ja merealased teadmised 2020.
4. Uued väljavaated ETKRi käsitleva määruse läbivaatamisel.
5. Euroopa kui maailma soosituim turismisihtkoht: uus Euroopa turismi tegevuskava.
6. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused Aserbaidžaanis ning Euroopa Liidu ja Aserbaidžaanis koostöö areng.
7. Teadusuuringute raamprogrammide rakendamise lihtsustamine.
8. Noorte liikuvus.
9. Euroopa kino digiajastul.
10. Ühtne Euroopa raudteepiirkond.
11. Piisav, jätkusuutlik ja kindel Euroopa pensionisüsteem.
12. Liikmesriikide vabadus otsustada geneetiliselt muundatud taimede kasvatamise üle oma territooriumil.
13. Biomassi säästlikkus.

89. istungi peamised teemad:

1. 2010. aasta aruanne Euroopa Liidu kodakondsuse kohta.
2. Hooajatöötajad ja ettevõtjasisene üleviimine.
3. ELi eelarve läbivaatamine.
4. Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm.
5. Doonau piirkonna strateegia.
6. Poliitikasuunised liiklusohutuse valdkonnas aastateks 2011–2020.
7. Viies ühtekuuluvusaruanne.
8. Euroopa Sotsiaalfondi tulevik pärast 2013. aastat.
9. Ühtse turu akt.

90. istungi peamised teemad:

1. ELi riigihankepoliitika ajakohastamine: Euroopa hanketuru tõhustamine Roheline raamat.
2. Roheline raamat ELi arengupoliitika kohta.
3. Euroopa tõhusama katastroofidele reageerimise suunas Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
4. Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid 2020. aastaks – toidu, loodusvarade ja territooriumiga seotud tulevikuprobleemide lahendamine. Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele.
5. Ambitsioonika ELi poliitika kujundamine põllumajanduse kvaliteedikavade soodustamiseks.
6. Piimapakett Euroopa Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

91. istungi peamised teemad:

1. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll jätkusuutliku veemajanduse edendamisel.
2. Euroopa 2020 – strateegiline juhtalgatus. Innovaatiline liit.
3. Kliimamuutuste poliitika integreerimine ja tulevane ELi eelarve.
4. Uute oskuste ja töökohtade tegevuskava.
5. Ajalooliselt väljakujunenud keeleliste vähemuste kaitse ja areng Lissaboni lepingu raames.
6. Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste suhtes kohaldatavate ELi riigiabi eeskirjade uuendamine.
7. Energiainfrastruktuuri prioriteedid aastaks 2020 ja pärast seda.
8. ELi LIFE-programm – edasine tegevus.
9. Laienemisstrateegia ja peamised ülesanded aastatel 2010–2011.
10. ELi sisejulgeoleku strateegia.

92. istungi peamised teemad:

1. Euroopa sotsiaalelamumajanduse tegevuskava suunas.
2. Territoriaalne koostöö Vahemere piirkonnas Aadria mere ja Joonia mere makropiirkonna kaudu.
3. Arukas reguleerimine.
4. Euroopa väikeettevõtlusalgatuse "*Small Business Act*" läbivaatamine.
5. Majandusliku ja sotsiaalse arengu tasakaalunihete vähendamise riiklike ja ELi meetmete vastastikune täiendavus.
6. Üleilmastumise ajastu terviklik tööstuspoliitika: jätkusuutlikkus ja konkurentsivõime keskele kohale.
7. Ressursitõhus Euroopa – Euroopa 2020. aasta strateegia kohane juhtalgatus.

8. Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste suhtes kohaldatavate ELi riigiabi eeskirjade uuendamine.
9. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll Euroopa 2020. aasta strateegia eesmärkide saavutamisel.
10. Euroopa Liidu strateegia põhiõiguste harta tõhusaks rakendamiseks.
11. Euroopa e-valitsuse tegevuskava 2011–2015.
12. Euroopa Liidu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ametnike ja teenistujate liikuvus Euroopas ja rahvusvahelisel tasandil.
13. Euroopa mõõtme arendamine spordis.

93. istungi peamised teemad:

1. Uus mitmeaastane finantsraamistik pärast 2013. aastat.
2. Energiatõhusus.
3. Põllumajandustoodete edendamine.
4. Ettevõtte tulumaksu ühtne konsolideeritud maksustamisbaas (CCCTB).
5. Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiate ELi raamistik aastani 2020
6. Euroopa naabruspoliitika läbivaatamine.
7. Vähem bürokraatiat kodanike jaoks.
8. Kodanike teenistuses oleva Euroopa Liidu kosmosestrateegia väljatöötamine.
9. ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panus ÜRO 2012. aasta säästva arengu konverentsi (Rio+20).

Milliseid protsesse on saanud mõjutada Eesti delegatsioon Regioonide Komitees?

2011. aasta enim mõjutatud protsess oli seotud põllumajandusteemade arutelude ja parandusettepanekute hääletamisega, samuti eelarve ja finantsperspektiivi muudatustega seonduv, kus sai tehtud koostööd Läti, Leedu ja Ungari delegatsiooniga. 28.–29.04. 2011 toimus ka iga-aastane Balti delegatsioonide kohtumine Valmieras. Aastal 2012 on võõrustajaks Eesti delegatsioon.

Uno Silberg on Regioonide Komitee rahandus ja halduskomisjoni CAFA (*Commission for Financial and Administrative Affairs*) komisjoni liige. CAFA komisjon vastutab Regioonide Komitee eelarve koostamise, täitmise ja kontrollimise eest. CAFA komisjoni liikmena on osutunud võimalikuks juhatuse eelselt mõjutada otseselt erinevaid rahandusalaalseid ja strateegilisi otsuseid. Suuremad teemad on olnud RK 2009. aasta eelarve täitmise aruandega, 2011., 2012. ja 2013. aasta eelarvete menetlemiste ettevalmistamisega.

Ettekanded Regioonide Komitees 2011

- Silberg, Uno (2011). 6th Territorial Dialogue: EU cities and regions recovering from the Economic Crisis. Europe 2020 BRIEF, March 2011, 7
- Silberg, Uno (2011). Sixth Territorial Dialogue for Smart, Sustainable and Inclusive Growth: Challenges and good practices in fighting the crisis: the viewpoint of EU cities and regions. Sixth Territorial Dialogue for Smart, Sustainable and Inclusive Growth
- Silberg, Uno (2011). Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused Regioonide Komitees Eesti näitel. Estonian High Level Representatives from Local Authorities visits the Committee of the Regions, Brussels 21.11. 2011.

Valimiste vaatlus 2011

- Uno Silberg osales 4.–9.05. 2011 STOna (*short-term observer*) Albaania kohalike omavalitsuste valimise vaatlusel Euroopa Nõukogu (CLRAE) delegatsiooni koosseisus (*delegation of the Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe (CLRAE), including representatives of the Committee of the Regions*).
- Uno Silberg osales 2.–6.2011 STOna (*short-term observer*) Moldovas kohalike omavalitsuste valimise vaatlusel Euroopa Nõukogu (CLRAE) delegatsiooni koosseisus (*delegation of the Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe (CLRAE), including representatives of the Committee of the Regions*).

Euroopa Komisjoni esindajate sõnavõttud Regioonide komitees 2011

1. Euroopa Komisjoni põllumajanduse ja maaelu arengu voliniku **Dacian Cioloșe** sõnavõtt 27.02.2011.
2. Euroopa Komisjoni merenduse ja kalanduse voliniku **Maria Damanaki** sõnavõtt 27.02.2011.
3. Euroopa Komisjoni õigusküsimuste, põhiõiguste ja kodakondsuse voliniku **Viviane Redingu** sõnavõtt Euroopa Liidu kodakondsuse ja detsentraliseeritud teabevahetuse teemal 31.03.2011.
4. Euroopa Komisjoni eelarvevoliniku **Janusz Lewandowski** sõnavõtt 31.03.2011.
5. Arvamustevahetus Euroopa Ülemkogu eesistuja **Herman Van Rompuyga** 11.05.2011
6. Euroopa Komisjoni asepresidendi ja transpordivoliniku **Siim Kallase** sõnavõtt ELi transpordipoliitikat käsitleva valge raamatu kohta "Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas" 30.06.2011.
7. Euroopa Parlamendi presidendi **Jerzy Buzek** sõnavõtt 10.11.2011.
8. Euroopa Komisjoni presidendi **José Manuel Barroso** sõnavõtt 10.11.2011.
9. Euroopa Komisjoni eelarvevoliniku **Janusz Lewandowski** sõnavõtt 11.11.2011.
10. Euroopa Komisjoni tööstuse voliniku **Antonio Tajani** sõnavõtt 11.11.2011.
11. Euroopa Komisjoni asepresident, institutsioonidevaheliste suhete ja haldusküsimuste volinik **Maroš Šefčovič** tutvustab Euroopa Komisjoni 2012. aasta tööprogrammi 15.12.2011.
12. Euroopa Komisjoni liikme ja keskkonnavoliniku **Janez Potočniku** sõnavõtt 15.12.2011.

Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR)

2011. aastal jätkus Eesti Maaomavalitsuste Liidu osalemine Euroopa Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste ja Nõukogu (CEMR) töös. EMOL osaleb alljärgnevatel CEMR-i töögruppides: Poliitikakomitee – Jüri Landberg, EMOLi esimees; Peasekretäride ja direktorite võrgustik – Ott Kasuri, EMOLi tegevdirektor; Energia (Network on Energy Issues): Aare Vabamägi, Haljala vald.

Energia töörühmas oli põhitähelepanu hoonete energiatõhususe direktiivi uuendamisel ja sõnastuse osas, mis tooks kaasa KOV-idele kohustuse iga-aastaselt renoveerida energiatõhusamaks teatud osa oma hooneid teatud kindlas mahus. Mahu määramine tekitas väga laialdast arutelu, sest kohustus renoveerida teatud mahus hooneid igal aastal on seotud kuludega, mis ei ole kõigile võimetekohased. Arutelu käis 3%-st KOV-ile kuuluvate hoonete pinnast aastas igal aastal aastani 2020. Energia töörühm ei toetanud seda ettepanekut ja edastas oma ettepanekud raportöörile.

EMOL poolt anti edasi arvamus, et kui selline renoveerimiskohustus direktiiviga panakse, siis on vaja kindlasti samaaegselt võimaldada KOV-idele hoonete renoveerimistoetust.

Poliitikakomitee on CEMR-i alaline juhtorgan, mis moodustatakse riiklike sektsiioonide ja assotsieerunud liikmete esindajatest kolmeaastaseks perioodiks.

Poliitikakomitee peab kaks korralist koosolekut aastas.

Euroopa Kohalike- ja Regionaalsete Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) peasekretäride ja direktorite koosolekud toimuvad üldjuhul 2 korda aastas.

Põhilised suunad CEMRis:

1. CEMR on eelkõige lobby-organisatsioon ja n-ö parimat praktikat jagav organisatsioon oma liikmetele.

2. Ootused, et CEMR on „liikme oma“, ühist koostöö ja kollegiaalsust edendav; liikmete ühishuvisid koondav ja liikmeid esindav.

3. CEMRi tegevus on nähtav kõigile rahvuslikele liitudele ja Brüsseli esindus on oluline

Seoses majandussurutisega kehtestasid suured liikmesriigid liikmemaksu ülempiiri 200 000 € aastas ja uuteliikmetele ka Eesti Maaomavalitsuste Liit tõuseb liikmemaks 2012. aastal 15 %

Läänemere Riikide Subregionaalne Koostöö (BSSSC) organisatsioonis

Baltic Sea States Subregional Co-operation on Läänemere piirkonna subregionide poliitiline võrgustik, mille aasta olulisemaks sündmuseks on igal sügisel toimuv aastakonverents. EMOL-i esindaja BSSSC juhatuses on Taebala vallavanem Ülle Erman, kes on kohusetundlikult osalenud pea kõikidel juhatuse koosolekutel ja muudel üritustel.

Kokkuvõte (märksõnad) BSSSC aastakonverentsilt 5.–7.okt 2010 Szczecinis:

- EL eelarve 2013 + on arutelude käigus, tuleb veel anda endast parim Läänemere piirkonna kontekstis
- Tuleb vähendada bürokraatiat, regulatsioone, institutsioone jms
- EL rahastus peab olema abikõlblik ka Venemaa ja Valgevene jaoks, Läänemere piirkonnas väga oluline

- Maa ja linna piirkonna suhetes jätkub linnade ja nende tagamaade areng (klasterite kujunemine), maapiirkonna võtmesõnadeks on turism ja kvaliteetne elukeskkond
- Erinevate ühenduste (sildade, transpordikoridoride) loomine annab süsti ka linnade (piirkondade) vahelisele maapiirkonnale
- Puudus on selgetest eesmärkidest, riikides on palju konkureerivaid programme ja dokumente
- Meetmete rahad lõpukorral, mitmed head projektiideed jäävad ootele. Uue rahastusperioodi alguseni tuleb leida alternatiivseid rahastusvõimalusi (pangad EIB, Nordic).
- Rohkem tuleb keskenduda lahendustele, mitte probleemidele
- Rohkem survet (lobby) Brüsselile
- Projektide osas ei ole märgata väga suuri erinevusi (võimekuse poolest) piirkondade/riikide osas, pigem võib eristada, et linnalised piirkonnad on tugevamad ja maapiirkonnad tagasihoidlikumad

Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu esindaja Brüsselis

2011. aastal jätkus EMOL-i aktiivne koostöö Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu esindajaga Brüsselis Ille Allsaarega. Peale tiheda suhtluse ja kahepoolse infovahetuse Eesti omavalitsusliitudega toetab ta EMOL-i esindajaid erinevates EL ja Euroopa organisatsioonides. Ille Allsaarel on oluline roll juba tekkinud koostöövõrgustike alal hoidmises teiste Euroopa riikide ja nende omavalitsusliitude esindajatega, mille kaudu toimub ühiste seisukohtade selgitamine ning oma huvide kaitsmine. Edastatakse EMOL-i liikmetele muutustest EL-i seadusandluses ja poliitikas ning vahendatakse EMOL-i seisukohti. Omavalitsusliitude esindaja osaleb erinevate töörühmade töös ja annab tagasisidet nii nende töörühmade ja komisjonide tööst, kus ta ise osaleb kui ka nendest, kus osalevad teised EMOL-i või ELL esindajad. Samuti kuulub esindaja funktsioonide hulka info edastamine erinevate EL ürituste kohta kui ka abistamine võimalikus partneri otsingutes erinevate koostööprojektide algatamise jaoks. Tihedat koostööd tehakse Eesti Alalise Esindusega EL-i juures. EMOLi büroo ja liikmed saavad regulaarset tagasisidet iganädalaste aruannete kaudu. Aruanded on kättesaadavad aadressil <http://portaal.ell.ee/6546>.

ELL ja EMOLi esindaja tööst Brüsselis vajab kindlasti esile toomist Ille Allsaare panus omavalitsusjuhtidele koolitusreiside korraldamisel ja Euroopa Komisjonilt täiendava rahalise toetuse organiseerimisel ning selle kaudu ka üleriigiliste liitude väliskoostöö vajalikkuse ja mõju kohta info levitamine. Koolitusreiside põhirõhk oli just uutele (sügisel 2009 ametisse astunud) omavalitsusjuhtidele.

Teise olulise saavutusena saab välja tuua ELL ja EMOLi Brüsseli esinduse panust Eesti osalemisesse iga-aastaselt Regioonide Komitee poolt korraldataval Open Days „Euroopa piirkondade ja linnade nädala“ üritusel.

2011. aastal toimus õppereis Brüsselisse Euroopa Komisjoni finantseerimisel, mille tõttu oli grupp üsna väike, kokku 15 in – EMOList 7 inimest ja ELL-st 8 in.

Open Daysil osalemiseks kahjuks soovijaid ei olnud.

Muud väliskoostöö üritused

Vastavalt EMOL-i väliskoostöö tegevuskavale toimusid alljärgnevad kohtumised ja osalemised väliskoostööüritustel, mille peaarh oli väliskoostöö alaste sidemete tugevdamine pehirõhuga Baltimaadele, Skandinaaviale ja Venemaale ning büroo kvalifikatsiooni ja pädevuse tõstmine.

Rahvusvaheline konverents „Eesti Vabariik 100 – kohalik omavalitsus 2018. aastaks“

21. septembril 2011 toimus Tallinnas Meriton hotelli konverentsikeskuses rahvusvaheline konverents, millega Eesti Maaomavalitsuste Liit tähistas oma 90. sünnipäeva. Konverentsil osales 150 inimest.

Väliskoostööst olid kutsutud rääkima:

Mr. Alexandru Osadci, Moldova Kohalike Omavalitsuste Kongressi programmi juht
Mr Maris Pukis, Läti Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Liidu vanemnõunik

Mrs. Roma Žakaitienė, Leedu Kohalike Omavalitsuste Liidu direktor

Moldova Kohalike Omavalitsuste Kongressi esindaja tutvustas uut organisatsiooni, mis ühendab 450 omavalitsust ehk pooli Moldova omavalitsustest, lisaks kuuluvad liitu regioonid.

Läti Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Liidu vanemnõunik tutvustas Liidu lähimaid eesmärke ja suundi tulevikuks.

Leedu Kohalike Omavalitsuste Liidu direktor rääkis majanduskriisist taastumisest ja väljunditest väliskoostööks. Igal teisel Leedu omavalitsusel on sõprusomavalitsus Eestis.

Gunta Lukstina (Läti Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Liit), administratiiv-territoriaalne reform ja territoriaalne areng (2010–2011 arengud)

Peteris Skinkis (University of Latvia), administratiiv-territoriaalne reform Lätis ja selle kogemused.

Konverentsi käigus sõlmiti Moldova ja EMOLi vahel ka koostööleping.

VI Soome-Eesti sõprusomavalitsuste päevad Turus

Kokkutuleku korraldamine Soomes, Turus 2011. aastal lepiti kokku Eesti üleriigiliste omavalitsusliitude (ELL ja EMOL) ning Soome Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Liidu (Kuntaliitto) koostööprotokollis aastateks 2009–2011 (allkirjastatud liitude tegevusdirektorite Risto Parjanne, Jüri Võigemasti ja Ott Kasuri poolt Helsingis 8. detsembril 2008. aastal).

Kokkutuleku läbiviimise täpse aja (31.08.–2.09.2011) määratles Turu linn, sobitades selle oma kultuuripealinna aasta tihedasse ajagraafikusse ning ajastades kokkutuleku avaürituseks osalemise kultuuripealinna aasta tipp-üritusel Kari Heiskaneni loodud ja Soome parimate näitlejate poolt ette kantud innovatiivsel ning teema poolsest aktuaalsel vabaõhuetendusel

„**Taistelu – kosketuksia yössä**“ („**Võitlus – kokkupuuteid öös**“) *Paavo Nurmi* staadionil.

Kokkutuleku teemadering üldpealkirja all „**Telliskivimüüridest tulevikku – linnad ja vallad loovalade arendajana**“ oli kohalike omavalitsuste jaoks aktuaalne ja andis uut teavet ning tutvustas uusi lähenemisviise loovuse rakendamiseks nii otseselt linnade

ja valdade endi poolt kui ka omavalitsuste partnerluses muude sektorite ja rühmadega. Osalejatest 97% pidas kokkutulekut õnnestunuks.

Kõik kokkutuleku plenaaristungid olid interaktiivsed ning saal andis hääletamiseseadmetega pidevalt tagasisidet. Käesolevaks ajaks ei ole kokkutuleku jooksul saali poolt antud tagasiside kokkuvõttes veel kättesaadavaks tehtud.

Koos teadlastega ja partneritega otsiti vastuseid küsimustele nagu:

Kuidas on seotud loovus ning linnade ja valdade arendamine?

Millised on omavalitsuste võimalused loovalade arengu toetamiseks?

Kas omavalitsused üldse peaksid loovalade arengut toetama?

Kokkutuleku teema oli omavalitsuste jaoks aktuaalne ja andis uut teavet ning tutvustas uusi lähenemisviise loovuse rakendamiseks kohalikes omavalitsustes ja kohalike omavalitsuste partnerluses muude sektorite ja rühmadega. Cay Sevon tõi oma ettekandes välja, et loovmajandus annab 4,5 % EL SKP-st ja 3,8% tööhõivest.

Ettekanded ja/või nende juurde kuuluvad slaidikavad on internetis leitavad aadressil <http://portaal.ell.ee/15983>

2011. aastal osaleti väliskoostöös vajadusepõhiselt, kuna vahendid selleks on piiratud. Meie soov oleks saata rohkem liikmeid välisüritustele, et nad näeksid kogu temaatikat laiemalt. Vajadus õppereiside järele on suurenenud, soovitakse sõprussuhteid luua Läti, Leedu ja Poola omavalitsustega, mis ongi plaanis 2012. aastal.

Äärmiselt kahju, et EMOLi poolt esitatud arengukoostööprojekt Moldovaga ei saanud toetust. Projekti eesmärgiks oli tugevdada Moldova kohalike omavalitsuste (KOV) süsteemi, rõhuga KOV toimimise (regionaalse juhtimistasandi arendamine), sealhulgas KOVde koostöö, arendamisele (koostöö korraldus ja selle institutsionaliseerimine, selle õiguslikud regulatsioonid ja koostöövormid). Teine rõhuasetus on KOV ja riigi keskvõimu suhted, sh KOV õiguslik ja majanduslik autonoomia ning nende õiguste kaitse. Projekti raames viiakse läbi *fact finding* missioon Moldovasse; Eesti KOV valdkonna ekspertide juhtimisel läbi koolitusprogramm Eestis ja Moldovas; koostatakse piirkondliku omavalitsusüksuste liidu õigusliku regulatsiooni projekt, võttes aluseks Eestis toimivad mudelid.

Kokkuvõtteks võib öelda, et oleme palju kogemusi ja uusi mõtteid saanud kõigilt üritustelt, kus meie esindajad on osalenud. Heaks näiteks võib tuua Eesti-Soome sõprusomavalitsuste päevi, mille teemaks oli loovus omavalitsustes. Tõime selle teema ka linnade ja valdade päevadele ning kavandame esitada projektitaotluse loovuse koolituse läbiviimiseks.

Suhtleme aktiivselt Moldova Omavalitsuste Kongressiga ning oleme aidanud neid seadusandluse poole pealt.

Kontakt on saavutatud Poola suurima Omavalitsuste Liiduga (Union of Rural Communes of the Republic of Poland). Tänu meie rahvusvahelisele konverentsile septembris on aktiveerunud suhted Läti ja Leedu Kohalike Omavalitsuste liitudega.

VI KOKKUVÕTE

EMOLi võimekus üleriigilise liiduna on püsinud vaatamata omavalitsuste rasketele majanduslikele tingimustele. Kahjuks ei toeta kõik omavalitsused omavahelist koostööd, mis on teatud takistuseks ka teiste edasi minekul. Täna on Eestis 2 linna ja koguni 45 valda, kes ei panusta üleriigilisele koostööle, aga tarbivad vilju samal määral, kui teised.

EMOLi tugevus peitub liikmete ühtsuses. Oma eesmärkide saavutamiseks tuleb seljad kokku panna ja nõudmistes kindlaks jääda.

EMOLi juhatus ja liikmed on aktiivselt kaasatud Omavalitsusliitude Koostöökogu läbi-rääkimiste töörühmades ja paljudes riiklikes komisjonides, mis annab võimaluse olla kursis keskvalitsuse plaanidega ja esitada õigeaegselt oma seisukohti.

Võib rõõmuga nentida, et tänu vastutustundlikule tegutsemisele on EMOL saavutanud usaldusväärse koostöö ministriumidega, Riigikontrolli, õiguskantsleri ja Riigikogu erinevate komisjonidega, kes üha enam paluvad meid aktiivse partnerina ja sõnavõtu-ga osalema koosolekutel.

EMOLi roll koostöös kolmanda sektoriga on kasvanud. Eesti Koostöökogu, Eesti Nais-uurimus- ja Teabekeskus, MTÜ Perede ja Laste Nõuandekeskus ja eriti MTÜ POLIS, kes koondab teadlasi, poliitikuid ja arvamusiidreid, on meie headeks partneriteks ja nõuandjateks. Koostöö kolmanda sektoriga rikastab maailmapilti ja annab väljundi avalikkusele.

Kohalikud omavalitsused peavad õigustatult väga oluliseks osalemist õigusruumi ku-jundamise protsessis. EMOLi büroo on kaasanud seisukohtade kujundamisse vastava valdkonna spetsialiste liikmesomavalitsustest. Erinevate töörühmade arv on aastatega kordades suurenenud ja 2010 aasta lõpuks oli neid 89. Teemade ring, millega tuleb tegeleda, on laienenud. Kasvanud on ka EMOLi roll ning kaasatus riikluse ja kohaliku demokraatia arengu kavandamisel.

Tänase päeva seisuga on täitmata EMOLi tegevuskavas 2006–2010 algselt planeeri-tud EMOLi büroo teenistujate arvu suurendamine 10 teenistujani. Väga raske ja kohati võimatu on saavutada tegevuskavaga püstitatud eesmärke 8 töötajaga. EMOL on tei-nud oma tööd vastavalt eelarve võimalustele, laekunud liikmemaksule ning riigieelar-velistele eraldistele väliskoostööks. EMOLi tegevust suunavate otsuste vastuvõtmisel ja igapäevases töös peetakse silmas Liidu jätkusuutlikkust ning eesmärki säilitada or-ganisatsiooni võimekus, olla võrdväärseks partneriks suhtlemisel keskvõimuga oma-valitsuste huvide esindamisel.

Kohalikele omavalitsustele on aasta sündmuseks ja traditsiooniks saanud linnade ja valdade päevad. Selle korralduses ja töötubade ettevalmistuses osalevad kõik EMO-Li büroo teenistujad, kes vastutavad töötoa juhtidena oma valdkonna seminaride ja arutelude toimumise aja ja sisu eest. Sellise ürituse ettevalmistamine võtab aega 7–8 kuud ja on tõsine ülesanne büroo teenistujatele. Linnade ja valdade päevi on kaasfi-nantseeritud üleriigiliste omavalitsusliitude eelarvest solidaarselt koos Tallinna linnaga, LVP päevade tehniline korraldaja on olnud OÜ Taveco. Ürituse tagasisidest võib tõde-da, et linnade ja valdade päevad on pälvinud suure tähelepanu ja heakskiidu omavalit-susjuhtide, riigiametnike, riigikogu liikmete ja kõigi päevade külaliste hulgas.

Jüri Landberg
EMOLi esimees

Linnade ja valdade päevad 2012 – kohaliku omavalitsuse arengueeldused.

Linnade ja valdade päevad 2012. Vabariigi Presidendi avakõne.
President Ilves: „Riik ei saa riigist ära kaduda.“

Linnade-valdade päevad – sotsiaaltöö ja kohalik omavalitsus.

Rahvusvaheline konverents „Eesti Vabariik 100 – kohalik omavalitsus 2018. aastaks“.
Eesti Maaomavalitsuste Liit – 90.

Rahvusvaheline konverents „Eesti Vabariik 100 – kohalik omavalitsus 2018. aastaks“.
Eesti Maaomavalitsuste Liit – 90.

EMOL ja ELL õppereis Brüsselisse 2011.

Öppereis Brüsselisse 2009.

Regioonide Komitee Eesti delegatsiooni liikmed 2011/2012.

Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongress (CLRAE).

Õppereis Rumeeniasse 2007.

Õppereis Tšehhi 2010.

EMOLil on võimekus korraldada ka rahvusvahelisi konverentse ja pressikonverentse.
BSSSC aastakoosolek 2010 ja pressikonverents.

Mr Johannes Hahn, Euroopa Komisjoni volinik.
Ms Mercedes Bresso, Regioonide Komitee president.

EMOLi esimehe Jüri Landbergi ettekanne BSSSC aastakonverentsil 2010.

Euroopa Liidu Läänemere regiooni strateegia konverentsi materjalide trükise esitlus 2010.

Koostöölepingu allkirjutamine Eesti Maaomavalitsuste Liidu ja Vene Föderatsiooni Pihkva oblasti munitsipaalüksuse „Pihkva rajoon“ vahel 2009.

Open Days, Brüsselis 2009.

SISUKORD

I SISSEJUHATUS	3
II LIIKMESKOND	4
Liikmemaks	4
III Liikmete huvide kaitse	5
IV EMOLi volikogu ja juhatuse tegevus	11
V EMOLi TEGEVUS	14
Hariduse- ja kultuurivaldkond	20
Kultuuri- ja spordivaldkond	23
Sotsiaal- ja tervishoiuvaldkond	26
Keskkonna- ja maaküsimuste valdkond	31
Transpordi- ja sidevaldkond	33
IKT valdkond	35
Väliskoostöö ja arendusprojektid	36
Osalemine väliskoostöös	36
VI KOKKUVÕTE	46